

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
หมู่บ้านกุดคล้า

นางนัยนา คำพวง

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นัยนา คำพวง : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา หมู่บ้าน
 กุดคด้า หมู่ที่ 5 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
 อาจารย์ที่ปรึกษา: อาจารย์เทพวิ โชควิณ, 101 หน้า

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นโครงการของรัฐบาลที่จะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบท จัดสรรเงินให้กองทุน กองทุนละหนึ่งล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนใช้ในการประกอบอาชีพ สร้างอาชีพ เพื่อการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคต

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า มีวัตถุประสงค์ เพื่อทราบถึงปัจจัยที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงาน ตัวชี้วัดความเข้มแข็ง ประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกองทุน ทำการเก็บข้อมูลทั้งแบบitudinalและprumumi เป็นแบบเก็บข้อมูล บร.1-บร.12 ข้อมูลจากเอกสารสื่อสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน ทำการวิเคราะห์ประเมินผลเชิงคุณภาพ โดยใช้ชีพโอมเดลเป็นแบบในการวิเคราะห์ประเมินผล

จากผลการประเมินพบว่า โครงการกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า มีการจัดตั้งกองทุน โดยมีสมาชิกทั้งหมด 125 คน มีคณะกรรมการบริหารกองทุน 15 คน สมาชิกผู้กู้ 54 คน ได้ดำเนินการปล่อยเงินกู้ไปแล้วจำนวน 890,000 บาท ให้สมาชิกไปดำเนินการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมทางการเกษตร ค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ข้าง มีการทำสัญญาเงินกู้กับกองทุน โดยมีการกำหนดระยะเวลาชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี จากประสบการณ์ความรู้และความชำนาญของผู้กู้ ผู้กู้มีความสามารถชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยภายใน 1 ปี จากประสบการณ์ความรู้และความชำนาญของผู้กู้ ผู้กู้มีความสามารถชำระคืนเงินกู้แก่กองทุนได้ คาดว่าผู้กู้จะมีทุนเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพต่อไป สามารถพึ่งพาตนเองได้

สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
 ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....นัยนา คำพวง.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....ม.ร.ร. ร.ร. ร.ร.

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ
ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์เทพวิ โชควสิน)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา)

กรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ ศรีสอ้าน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมิน โครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ และการประเมินโครงการ
ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

.....*เทพทวี โชควสิน*.....

(อาจารย์เทพทวี โชควสิน)

กรรมการสอบ

.....*ดร.พัฒนา กิตติอาษา*.....

(อาจารย์ ดร.พัฒนา กิตติอาษา)

กรรมการสอบ

.....*ดร.ชนวัฒน์ ศรีสอ้าน*.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ ศรีสอ้าน)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการ
และการประเมินโครงการ

(รองศาสตราจารย์ ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่ _____ เดือน _____ พ.ศ. _____

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ประเมินขอกราบขอบพระคุณและกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการเนนงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์เทพทวี โชควสิน อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ที่ช่วยให้ความรู้ในการทำสารนิพนธ์
- คุณน้ำค้าง ชมเมืองปัก ที่ช่วยให้ความรู้ในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กระตุ้นและให้คำปรึกษาในยามที่ผู้ประเมินต้องการในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากหมู่บ้านและให้กำลังใจแก่ผู้ประเมิน
- อาจารย์ดร.พัฒนา กิตติอาษา ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินและการวิจัยชุมชน
- ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชนวัฒน์ ศรีสอ้าน ที่ให้คำปรึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่
- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีและให้คำปรึกษาเกี่ยวกับข้อมูลที่ผู้ประเมินต้องการค้นหา
- ขอขอบคุณชาวบ้านกุคค้ำทุกท่าน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลแก่ผู้ประเมินตลอดเวลาที่มีการสัมภาษณ์
- ขอขอบคุณ ผู้นำชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกุคค้ำทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้านต่าง ๆ

สุดท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณพระคุณบิดา มารดาที่ให้การอบรมและส่งเสริมการศึกษาเป็นอย่างดียิ่งตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จ

นัยนา คำพวง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
หน้าอำนวยการ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญแผนภาพ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
หลักการและเหตุผล	1
วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	1
กรอบความคิดทฤษฎี	2
วิธีดำเนินการ	3
ผลที่คาดว่าจะได้รับการประเมินโครงการ	4
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	5
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544	6
แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	8
แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	9
ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	10

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หลักการประเมินโครงการแบบชีพพีโมเดล	11
โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	19
เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	19
บทที่3 วิธีดำเนินการประเมินโครงการ	
วิธีการประเมินโครงการ	22
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	23
ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	23
เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	26
การวิเคราะห์ข้อมูล	27
บทที่4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	
ผลการประเมินบริบทชุมชน	35
ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม	39
ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ	47
สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	47
บทที่5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	
สรุปผล	49
อภิปรายผล	54
ข้อเสนอแนะ	55
บรรณานุกรม	57
ภาคผนวก ก.	
ภาคผนวก ข.	
ประวัติผู้เขียน	

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 : แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน	3
แผนภาพที่ 2 : แสดงถึงแนวคิดพื้นฐานของการประเมิน Stufflebeam's	12
แผนภาพที่ 3 : แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ	14
แผนภาพที่ 4 : แสดงถึงรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน	19
แผนภาพที่ 5 : แสดงแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมิน	22
แผนภาพที่ 4 : แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	24

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 : แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำปี 2539 – 2541	32
ตารางที่ 4.2 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย	32
ตารางที่ 4.3 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตร	33
ตารางที่ 4.4 : แสดงลักษณะจำนวนประชากรบ้านกุคค้ำ	36
ตารางที่ 4.5 : แสดงระดับการศึกษาของครูโรงเรียนบ้านปรางค้ำ	37
ตารางที่ 4.6 : แสดงสาขาวิชาเอกของครูโรงเรียนบ้านปรางค้ำที่จบการศึกษา	37
ตารางที่ 4.7 : แสดงการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านกุคค้ำ	38
ตารางที่ 4.8 : แสดงรายได้ของประชากรในหมู่บ้านกุคค้ำ	39
ตารางที่ 4.9 : แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกุคค้ำ	40
ตารางที่ 4.10: แสดงการอนุมัติเงินกู้ในแต่ละครั้ง	43
ตารางที่ 4.11: แสดงรายชื่อการอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิก	50

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

โดยที่รัฐบาลมีนโยบายเร่งด่วน ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี และผู้ดูแลรับผิดชอบโครงการนี้ คือ นายสุวิทย์ คุณกิตติ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ซึ่งถือว่าเป็นนโยบายที่สำคัญในการต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชากรส่วนใหญ่ของประเทศที่กำลังประสบอยู่ เพื่อเป็นการเสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในด้านการเรียนรู้ การสร้าง และพัฒนาความคิดริเริ่มเพื่อการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองโดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกองทุนละ 1 ล้านบาท พร้อมทั้งเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองกันเอง เพื่อการพัฒนาอาชีพ สร้างรายได้ ลดรายจ่าย และบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศชาติในอนาคต

จากความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่ได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และได้รับการอนุมัติให้ตั้งกองทุนรับการจัดสรรโอนเงินเข้ากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแล้ว การพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนากองทุนไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน จึงได้มีการสนับสนุนโครงการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยให้ทุนการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริง ในพื้นที่ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยกำหนดให้นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา เพื่อที่จะได้ทราบปัญหาที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในแต่ละกองทุน และหาทางแก้ปัญหาเพื่อให้กองทุนแต่ละกองทุนมีความเข้มแข็งมากยิ่งขึ้น โดยการเขียนเรียบเรียงรายงานการประเมินในรูปของ “สารนิพนธ์” เพื่อแสดงให้เห็นความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุง และเพื่อการพัฒนาความรู้ความสามารถของนักศึกษาในด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์การประเมินโครงการ

2.1 เพื่อให้ทราบถึงควมมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่ามีศักยภาพเพียงใด

2.2 เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย เช่น ความรักความสามัคคี การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความซื่อสัตย์ของชุมชนในหมู่บ้านว่าอยู่ในระดับใด

2.3 เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

2.4 เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ

2.5 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

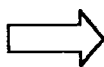
3. กรอบความคิดทฤษฎี

กรอบความคิดทฤษฎีในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกุดค้อ จะใช้ตัวแบบความคิดเข้าระบบ (System Model) ซึ่งเป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้ และตัวแปรสำหรับการเก็บข้อมูล ที่เรียกว่า “ซีพีพี โมเดล” (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ ซึ่งตัวอักษรมีความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

สิ่งที่ต้องการประเมิน
1. จุดประสงค์
2. ตัวชี้วัด

การประเมิน	
การวัด	การตัดสินใจ
- เครื่องมือ	- ริเริ่ม
- การแก้ปัญหา	- ปรับปรุง/แก้ไข
- การวิเคราะห์ข้อมูล	- สรุปผล

แผนภาพที่ 1 แสดงถึงแนวคิดเกี่ยวกับการประเมิน

จากแผนภาพจะเห็นว่าประเมินจะเกี่ยวข้องกับการจัดและการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการประเมิน (ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา , 2545: 5)

4. วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ทำการวิเคราะห์โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นการประเมินโครงการโดยจะต้องพิจารณาถึงจุดประสงค์ วิธีดำเนินการ ข้อดี ข้อบกพร่อง ผลตอบแทน ความคุ้มค่า ด้านทุน ความสำเร็จของโครงการ เพื่อที่จะใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินโครงการ

ศึกษาตัวชี้วัดของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะเป็นดัชนีที่จะชี้ให้เห็นถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลว โดยการสำรวจตามแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน จาก 12 ตัวชี้วัด เช่น ความสามัคคี ความซื่อสัตย์ การช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกในชุมชน เป็นต้น โดยเลือกกลุ่มตัวชี้วัดที่เป็นตัวแทนจากผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในจำนวน 20% จากจำนวนครัวเรือนทั้งหมดในชุมชนที่จะประเมิน

รูปแบบการประเมินของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะใช้ตัวแบบความคิดเข้าระบบ ที่เรียกว่า “ชิพโมเดล” ในการวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้าน และกำหนดตัวบ่งชี้ และตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นการเก็บโดยวิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และการสังเกต และการเก็บรวบรวมข้อมูล จะมี 2 ประเภท คือ ข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ

ข้อมูลเชิงปริมาณ เช่น จำนวนประชากร โรงเรียน ครู เด็ก สตรี สุนัข เป็นต้น

ข้อมูลเชิงคุณภาพ เช่น ความรักความสามัคคีในชุมชน ความซื่อสัตย์ในชุมชน เป็นต้น การวิเคราะห์ข้อมูลของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มี 2 ประเภท คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นข้อมูลในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ เช่น การสำรวจ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน 12 ตัวชี้วัด โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่และคิดเป็นร้อยละ ของจำนวนครัวเรือนในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความคิดเห็นซึ่งได้จากแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ และการสังเกต แล้วนำข้อมูลนั้นมาวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุป เช่น แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน

นำเสนอผลการวิเคราะห์และการสรุปผล หลังจากโครงการกองทุนหมู่บ้านเสร็จสิ้นแล้ว จะมีการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอในรูปแบบของสารนิพนธ์

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลการศึกษานี้จะได้ประโยชน์ ดังนี้

1. ทราบว่าชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีประสิทธิภาพได้มากน้อยเพียงใด
2. ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงาน และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. ทราบตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะเป็นแนวทางในการวัดความสำเร็จของโครงการในระดับหมู่บ้าน
5. ทราบและรู้ถึงปัญหาที่เป็นอุปสรรคในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในชุมชน

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาวิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้งที่เป็น นโยบาย หลักการ ระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งแนวคิดทฤษฎีการประเมิน และ หลักวิชาที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สรุปได้ตามลำดับดังต่อไปนี้

นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ของระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งได้แถลงต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนในการลงทุนสร้างอาชีพและรายได้ ให้แก่ประชาชนในชุมชนและวิสาหกิจขนาดเล็ก อีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้าน ผู้การพึงพาตนเองอย่างยั่งยืนในอนาคต

2. หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

หลักการคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีหลักการเพื่อให้ นโยบายดังกล่าวประสบความสำเร็จ โดยเสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และจัดการหมู่บ้านด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างชุมชน ราชการ เอกชนและประชาสังคม ร่วมกันพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐานโดยกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นและยัง เกื้อกูลประโยชน์แก่ผู้ด้อยโอกาส

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ คือ

1. ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้าน
3. การปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางให้หมู่บ้าน เป็นศูนย์กลางในการพัฒนา
4. การติดตามและประเมินผล โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

5. มีการสร้างกระบวนการ มีส่วนร่วมทั้งการเรียนรู้ร่วมกัน คิดร่วมกัน ทำร่วมกัน ติดตามผลตรวจสอบร่วมกัน และรับผลประโยชน์ร่วมกัน อย่างเป็นธรรม

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีดังนี้

1. เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง สำหรับการลงทุนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างหรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย และสร้างสัมพันธภาพที่ดีแก่ประชาชน
2. ส่งเสริมท้องถิ่นชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
3. เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่มเพื่อ แก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
4. เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันแก่ชุมชนท้องถิ่นและสังคมโดยรวม
5. ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

4. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีระเบียบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2)
3. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544
4. ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วย การจัดตั้งคณะบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง พ.ศ. 2544 (ฉบับที่ 2)

ในการทำสารนิพนธ์ครั้งนี้ ผู้ทำสารนิพนธ์จะใช้แนวทางนโยบาย หลักการวัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติดังกล่าวเป็นหลักในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 ประเด็นหลัก ดังนี้

1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วย นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกิน 15 คน กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการไม่เกิน 3 คน และมีที่ปรึกษาคณะกรรมการ อย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละ 2 ปี

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย หรือลาออก
2. เป็นบุคคลล้มละลาย
3. รัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
4. เป็นบุคคลไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ได้รับโทษจำคุก โดยพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่

1. กำหนดนโยบายการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและกองทุน
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินกองทุนหมู่บ้าน และแผนการจัดสรรให้แก่กองทุน
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
4. กำหนดแผนงาน ออกระเบียบข้อบังคับ และประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุน การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษา จัดหาและจัดสรรประโยชน์ของกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านและการบริหาร
6. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้ และออกระเบียบ คำสั่ง เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
7. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และการเงินของกองทุน อย่างน้อย ปีละ 1 ครั้ง
8. ให้คณะกรรมการที่ปรึกษา และคณะอนุกรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ได้มีประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด

2. สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีอำนาจ คือ

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ
4. ประชาสัมพันธ์ ให้แก่ประชาชนทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย แนวทางกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ให้เตรียมความพร้อม
5. จัดให้มีการประชุม ซึ่งแจ้งฝึกอบรมบุคลากร ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุน
6. ปรึกษาหารือ เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบหลักเกณฑ์ การดำเนินงานอื่น แล้วรายงานต่อคณะกรรมการดำเนินงาน
7. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานต่อคณะกรรมการ
(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 กล่าวว่

1. จะต้องมีการเวียนตามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
 2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม
- สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุน จะต้องเป็นตาม ข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วย การจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ดังนี้
1. เป็นผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี
 2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ
 3. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
 4. ไม่เคยได้รับโทษจำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
 5. ไม่เคยเป็นผู้ต้องโทษยาเสพติด และไม่เคยถูกไล่ออก ปลดออกจากราชการหรือรัฐวิสาหกิจ
 6. มีความรับผิดชอบ เสียสละ ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมือง จะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ คือ

- 1.คุณสมบัติของกรรมการตามระเบียบมีครบถ้วนทุกข้อ ทุกคน
- 2.มีความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารกองทุน ของคณะกรรมการกองทุน
- 3.มีระเบียบ ข้อบังคับ ในการดำเนินงานกองทุนถูกต้อง
- 4.สมาชิกสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านมีส่วนร่วมในการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 5.สมาชิกมีการปฏิบัติตามระเบียบครบถ้วน
- 6.มีกระบวนการคัดเลือกกรรมการเป็นไปตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และมีวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดไว้ โดยมีคณะกรรมการกองทุนถูกต้อง
- 7.มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนแล้ว
(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบกองทุนหมู่บ้าน ของบ้านกุดคล้า หมู่ที่ 5 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จ. นครราชสีมา มีการจัดตั้งระเบียบกองทุนโดยยกร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีเป็นแม่แบบในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ได้มีการทำประชาคมหมู่บ้านเพื่อขอความเห็นชอบในหัวข้อต่าง ๆ ของกฎระเบียบเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับกองทุน สมาชิก และการบริหารจัดการกองทุนบ้านกุดคล้า ซึ่งก่อตั้งขึ้นเพื่อเสริมสร้างนิสัยการออม เสียสละ เอื้ออาทร และเป็นไปด้วยความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์โดยรวม โดยมีการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
2. แหล่งที่มาของเงินกองทุน
3. ระเบียบว่าด้วยสมาชิกกองทุน
4. ระเบียบว่าด้วยคณะกรรมการกองทุน
5. ระเบียบการกู้เงินกองทุนและการชำระคืน

6. การจัดสรรรายได้จากดอกเบี้ยของกองทุน
(รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. สมาชิกที่จะขอกู้เงินจากกองทุนต้องจัดทำคำขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน โดยยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุน ตามหลักเกณฑ์ที่กองทุนกำหนด

2. การอนุมัติเงินกู้รายหนึ่งไม่เกินสองหมื่นบาท ถ้าเกินต้องเรียกประชุมกรรมการและสมาชิกพิจารณาชี้ขาด แต่ไม่เกินห้าหมื่นบาท ในกรณีเงินฉุกเฉิน ให้อนุมัติตามความเหมาะสมพร้อมทั้งบันทึกความคิดเห็น ในแบบคำขอกู้ยืมเงิน

3. คณะกรรมการส่งสำเนา คำขอกู้ยืมเงิน และรายละเอียดเสนออนุมัติเงินกู้ แจ้งให้ผู้กู้และธนาคารรับทราบโดยเร็ว และให้ผู้กู้เปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคารและแจ้งหมายเลขบัญชีให้คณะกรรมการกองทุนทราบ

4. คณะกรรมการกองทุนอาจเรียกหลักประกันเงินกู้ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามกองทุนกำหนด

5. ให้คณะกรรมการกองทุนกำหนดตามความยุติธรรม และความเห็นชอบ จากการประชุมสมาชิก

6. การกำหนดระยะเวลาการชำระคืน ดอกเบี้ยและเงินกู้ให้คณะกรรมการพิจารณาตามความเหมาะสม โดยผู้กู้จะนำเงินและหลักฐานไปชำระที่ธนาคาร และนำหลักฐานมาให้คณะกรรมการกองทุน

7. กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญา ไม่ชำระเงินต้นหรือดอกเบี้ย ในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี ผู้กู้ต้องเสียเบี้ยปรับ ตามเงื่อนไขกองทุน นอกจากนี้ได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการกองทุน

8. ในกรณีที่ผู้กู้ไม่ทำตามวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน โดยปราศจากเหตุผล ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจยกเลิกสัญญาและเรียกคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยชำระคืนเต็มจำนวน

กรณีบ้านถูกค้ำ มีเกณฑ์สำหรับการพิจารณาเงินกู้ ดังนี้

1. ความเป็นไปได้ของโครงการที่ขอกู้
 2. รายได้และค่าใช้จ่ายของโครงการต้องคุ้มกับเงินที่ลงทุน
 3. หลักประกันเงินกู้ (ผู้ค้ำประกันหรือหลักทรัพย์)
 4. ประวัติผู้กู้ต้องไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข
- (รายละเอียดเพิ่มเติมอยู่ในภาคผนวก)

หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพชีโคเคิล

1. รูปแบบการประเมินแบบ ชีพชีโคเคิล (เยาเวดี ราชชัยกุลวิบูลย์ศรี, 2542 : 46-60) มีดังนี้

1.1 Context Evaluation การประเมินเนื้อความ เป็นการประเมินผลพื้นฐานเกี่ยวกับการค้นหาข่าวสารอันจะนำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ โดยนักประเมินผลจะจัดการรวบรวมข้อมูลให้กับหัวหน้าโครงการ เป็นต้นว่า ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะช่วยวางแผนโครงการให้เป็นไปตามความต้องการ

1.2 Input Evaluation การประเมินตัวป้อน เป็นการประเมินผล เพื่อค้นหาตัวประกอบหรือแนวทางที่เหมาะสม หรือมีประสิทธิภาพที่จะอำนวยให้โครงการดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ คือ บรรลุเป้าหมายของโครงการ

1.3 Process Evaluation การประเมินผลกระบวนการ การประเมินผลประเภทนี้จะทำหน้าที่ต่อจาก Context และ Input Evaluation เป็นการประเมินผลเพื่อค้นหาข่าวสารที่จะเป็นแนวทาง หรือวิธีการปฏิบัติ สำหรับโครงการว่าจะดำเนินให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ได้อย่างไร

1.4 Product Evaluation การประเมินผลผลิต วัตถุประสงค์ของการประเมินผลประเภทนี้ คือ ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์จากโครงการกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการอย่างไร การประเมินผลประเภทนี้อาจอาศัยการเปรียบเทียบผลผลิตกับเกณฑ์มาตรฐานที่เลือกไว้ นอกจากนั้นอาจอาศัยรายงานการประเมินผลจากข้อมูลที่ได้จาก Context Input และ Process Evaluation

2. รูปแบบการประเมินแบบชีพชีโคเคิล (รัตนะ บัวสนธิ์, 2540 : 110-111) มีดังนี้

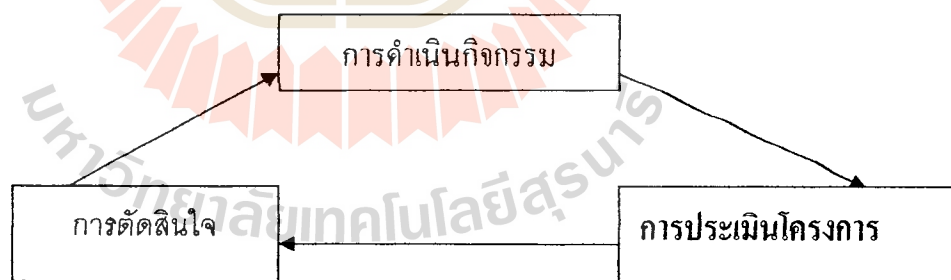
2.1 Context Evaluation การประเมินสถานะแวดล้อมของโครงการ ซึ่งหมายถึง การประเมินเกี่ยวกับสิ่งที่จะเป็นส่วนสำคัญในการช่วยกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ เป็นสิ่งที่อยู่ภายนอกโครงการแต่มีผลต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ ได้แก่ ความต้องการของชุมชน และกลุ่มเป้าหมายที่จะรับบริการจากโครงการ จำนวนประชากร กระแสทิศทางของสังคมและการเมือง สภาพเศรษฐกิจและปัญหาของชุมชน ตลอดจนนโยบายของหน่วยงานระดับบนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

2.2 Input Evaluation การประเมินปัจจัยนำเข้าของโครงการ หมายถึง การประเมินทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการนำมาใช้ในการดำเนินโครงการ กำลังคน หรือ จำนวนบุคคลที่ต้องใช้งบประมาณและแหล่งเงินทุนสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ อาคารสถานที่ เครื่องมือ และครุภัณฑ์ การประเมินปัจจัยนำเข้าจะช่วยให้พิจารณาตัดสินใจว่าโครงการนั้น ๆ มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะทำให้วัตถุประสงค์ของโครงการบรรลุหรือไม่ และช่วยให้เกิดการวางแผนการจัดกิจกรรมของโครงการได้อย่างเหมาะสม

2.3 Process Evaluation การประเมินกระบวนการดำเนินงานของโครงการ เป็นการประเมินเกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมของโครงการ การนำปัจจัยเข้ามาใช้เหมาะสมมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามลำดับขั้นตอนหรือไม่ กิจกรรมที่จัดขึ้นจะก่อให้เกิดการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือมีอุปสรรคใด ๆ เกิดขึ้น เพื่อที่จะได้นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้รัดกุมมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.4 Product Evaluation การประเมินผลผลิตของโครงการเป็นการประเมินเกี่ยวกับผลที่ได้รับทั้งหมดจากการดำเนินโครงการว่าได้ผลมากน้อยเพียงไร เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้หรือไม่ การประเมินผลผลิตจะมีการนำไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ การประเมินในส่วนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการตัดสินใจปรับปรุงขยายโครงการนำไปใช้ต่อเนื่องต่อไป และเพื่อล้มเลิกโครงการ

3. รูปแบบการประเมินแบบซิฟฟ์โมเดล ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ชุดวิชาการประเมิน เพื่อพัฒนา 2545 : 89-91) จากแนวคิดและรูปแบบการประเมินซิฟฟ์และสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนด ข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำเสนอข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มีประโยชน์ เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีแนวคิดพื้นฐาน คือ

แผนภาพที่ 2 แสดงถึงแนวคิดพื้นฐานของการประเมินของสตัฟเฟิลบีม

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

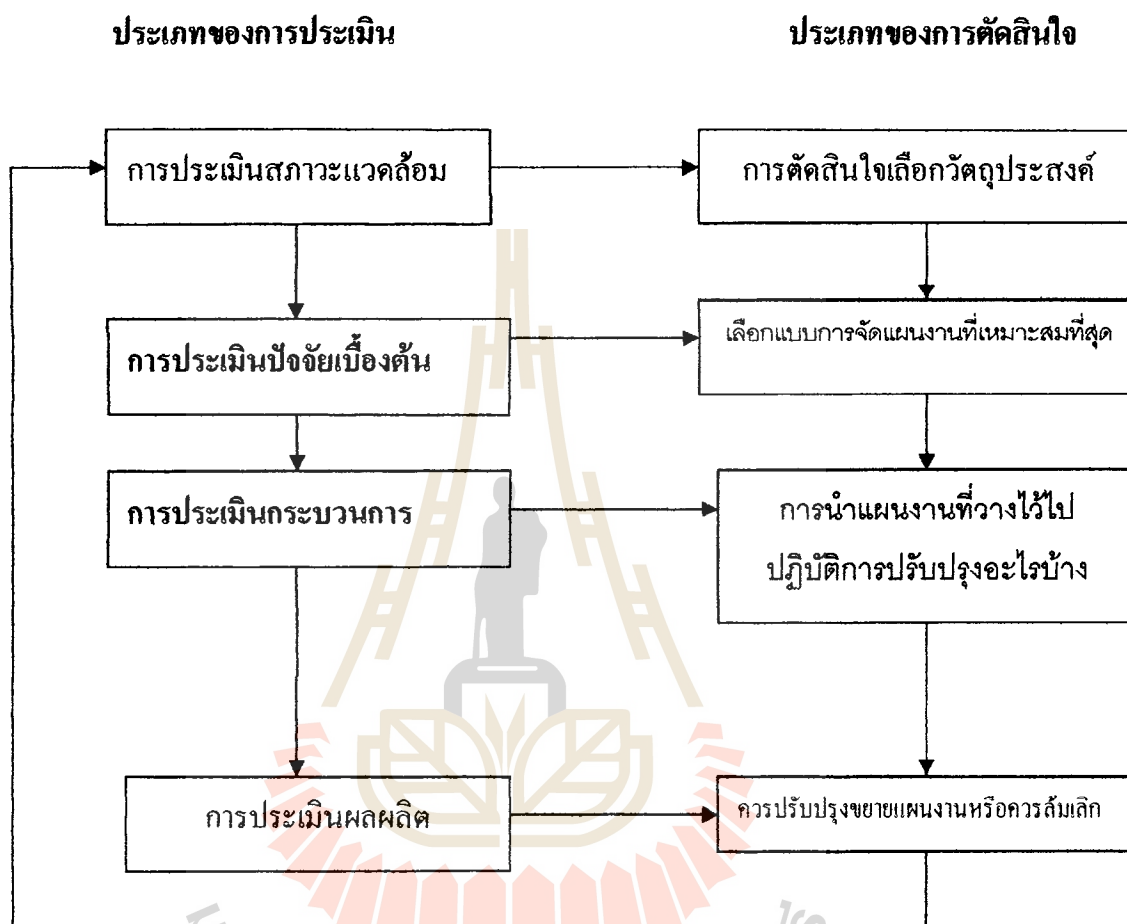
ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

4. รูปแบบการประเมินแบบซัพพลายโมเดล จำเนียร สุขหลาย และคณะ ได้สรุป “รูปแบบการประเมินแบบ ซัพพลายโมเดล” ในหนังสือ รวบรวมบทความทางการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221-234) ดังนี้ แบบจำลองประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่ยังเป็นการประเมินเพื่อให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ และบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยเพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมโครงการได้อย่างทันท่วงที และมีการประเมินรวมสรุปหลังโครงการสิ้นสุดแล้วเพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ จึงเห็นได้ว่ากรอบแนวคิดในการประเมินแบบซัพพลายโมเดล จึงเป็นที่นิยมใช้อย่างกว้างขวางเพราะเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายและสะดวกในการปฏิบัติ

แบบจำลองซัพพลายโมเดลจะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

- 1) การประเมินบริบทหรือสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation : C) ซึ่งช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์
- 2) การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ
- 3) การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้ เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ
- 4) การประเมินผลผลิต (Product Evaluation : P) จะช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินใจและดูผลสำเร็จของโครงการ

แผนภาพแสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจในแบบจำลองชีพ
(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ 2525)

แผนภาพที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ

การนำเอาแบบจำลองชีพไปใช้ประเมินทำได้ในโครงการ 3 ลักษณะ คือ

1. จัดหาโครงการ ศึกษาให้ประจักษ์ว่ามีปัญหาอะไรที่น่าจะทำ
2. โครงการที่มีอยู่แต่ยังไม่ได้ลงมือดำเนินการ
3. โครงการในระหว่างที่กำลังดำเนินการอยู่

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองครั้งนี้ ผู้วิจัยจะใช้กรอบความคิด ทฤษฎีระบบในการประเมิน โดยใช้รูปแบบของการประเมินแบบ ชีพชีวะโมเดล ดังกล่าวแล้ว

หลักวิชาการที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบัน
ราชภัฏ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย. 2545 “การวิจัยชุมชน”: 113 - 115)

การมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การที่ประชาชนหรือชุมชนสามารถเข้าไปมีส่วนในการ
ตัดสินใจในการกำหนดนโยบายพัฒนาท้องถิ่น อันเป็นกระบวนการขั้นต้นของการวางแผน ในการ
พัฒนาท้องถิ่นที่เป็นที่อยู่อาศัยในการดำรงชีวิตของตน นอกจากนั้นหลังจากที่ได้กำหนด
วัตถุประสงค์และแผนงานร่วมกันและปฏิบัติงานตามแผนงานของโครงการดังกล่าวร่วมกัน แล้วยัง
มีส่วนร่วมในการควบคุมประเมินผล โครงการต่าง ๆ ของท้องถิ่น ซึ่งอาจเป็นไปโดยทางอ้อม
คือ อำนวยการฝ่ายบริหารงานของหมู่บ้านหรือเป็นไปโดยตรงคือ ได้เข้ามีส่วนร่วมได้ด้วย
ตนเอง

รูปแบบการมีส่วนร่วม

1.การมีส่วนร่วมแบบชายขอบ (Marginal Participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดจาก
ความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่เท่าเทียมกัน ฝ่ายหนึ่งรู้สึกด้อยอำนาจกว่าหรือมีทรัพยากรหรือ ความรู้
ด้อยกว่าเป็นต้น หวังประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ชุมชนมีเสถียรภาพ มีสันติสุขและมี
คุณธรรมนำชีวิต

2.การมีส่วนร่วมแบบบางส่วน (Partial Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
ตั้งแต่การกำหนดปัญหา ความต้องการของชาวบ้าน ดังนั้นการมีส่วนร่วมก็เพียงแสดงความ
คิดเห็นในการดำเนินกิจกรรมบางส่วนเท่านั้น

3.การมีส่วนร่วมแบบสมบูรณ์ (Full Participation) เป็นการมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน
ตั้งแต่การกำหนดปัญหา ความต้องการ การตัดสินใจในแนวทางการแก้ปัญหาและความเท่าเทียม
กันของทุกฝ่าย

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

1.การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา ย่อมก่อให้เกิดการพึ่งตนเองได้ในที่สุด
เนื่องจากเกิดการเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหา และสร้างความเจริญให้กับชุมชนหรือหมู่บ้านของตนผ่าน
กิจกรรมกระบวนการทำงานตามโครงการ

2.การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา เป็นการสะท้อนถึงความจริงใจของ
รัฐที่มีต่อการสนับสนุนให้ประชาชนมีเสรีภาพในการตัดสินใจและกำหนดชะตากรรมของท้องถิ่น
ของตน

3.เป็นช่องทางสะท้อนปัญหาความต้องการที่แท้จริงของท้องถิ่นได้ถูกต้องตรงประเด็น

4.เป็นการสร้างฉันทามติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจเนื่องจากการสร้างข้อตกลงที่เกิดจากการยอมรับร่วมกันภายในกลุ่ม

5.เป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคคล เพราะในกระบวนการมีส่วนร่วมจะมีการแลกเปลี่ยนความรู้ และข้อคิดเห็นระหว่างกัน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นเสมือนเวทีในการเรียนรู้ ที่มีประโยชน์อย่างมาก

6.ประชาชนเกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของผลงาน อันเนื่องมาจากโครงการพัฒนาที่จัดทำขึ้นในหมู่บ้านและจะช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการดูแลบำรุงรักษา

9.2 ความเข้มแข็งของชุมชน

ลักษณะชุมชนเข้มแข็ง (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545 “การวิจัยชุมชน” : 76 - 78)

1. สมาชิกชุมชนมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนและชุมชนที่จะแก้ไขปัญหาและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตน

2. สมาชิกชุมชนมีจิตสำนึกการพึ่งตนเอง เอื้ออาทร รักและห่วงใยซึ่งกันและกันอีกทั้งพร้อมที่จะร่วมกันจัดการกับปัญหาของตนและชุมชน

3. สมาชิกชุมชนเลือกกำหนดผู้นำชุมชน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้แทนชุมชนที่หลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

4. มีกระบวนการชุมชนที่มีความเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง จนเป็นวิถีของชุมชนซึ่งขับเคลื่อนโดยผู้นำองค์กรชุมชนในลักษณะเปิดกว้าง โปร่งใสและมีการแสดงความรับผิดชอบที่หลากหลายด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

5.สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการประเมินสถานการณ์ของชุมชน กำหนดวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ดำเนินงาน ติดตามและประเมินผลการแก้ปัญหาและการพัฒนาของชุมชนผ่านกระบวนการของชุมชน

6.สมาชิกชุมชนเกิดการเรียนรู้แผนการเข้าร่วมในกระบวนการของชุมชน

7.มีแผนของชุมชนที่ประกอบด้วย การพัฒนาทุก ๆ ด้านของชุมชนที่มุ่งการพึ่งตนเองเอื้อประโยชน์ต่อสมาชิกชุมชนทุก ๆ คน และหวังผลการพัฒนาที่ยั่งยืน

8.การพึ่งความช่วยเหลือจากภายนอก เป็นการพึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ ในที่สุดไม่ใช่อุปการะพึ่งพาตลอดไป

9.มีเครือข่ายความร่วมมือกับภาคีการพัฒนา อาจเป็นหมู่บ้านหรือชุมชนอื่น ๆ ท้องถิ่นภาคราชการ องค์กรเอกชน นักธุรกิจ นักวิชาการและอื่น ๆ ที่เท่าเทียมกัน

เครือข่ายองค์กรการเรียนรู้ (ศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 11,2542 : 1 - 6)

เครือข่าย คือ กลุ่มของคนหรือองค์กรที่สมัครใจแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูลระหว่างกัน หรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดรูปหรือจัดระเบียบโครงสร้าง ที่คนหรือองค์กรสมาชิกยังคงมีความเป็นอิสระ

รูปแบบของเครือข่าย

เครือข่ายมีรูปแบบมากมาย และมีบางคนพยายามจำแนกโดยใช้คุณลักษณะของสมาชิก พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ กิจกรรมหลัก วัตถุประสงค์ และโครงสร้างของเครือข่ายเป็นเกณฑ์

เครือข่ายจำนวนมากตั้งขึ้นเพื่อปรับปรุงการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิก และการแบ่งปันข้อมูลข่าวสารเป็นวัตถุประสงค์หลักของเครือข่าย บางเครือข่ายตั้งขึ้นเพื่อความร่วมมือในการวิจัยศึกษา ฝึกอบรมหรือตลาด บางเครือข่ายมุ่งเพื่อการแลกเปลี่ยนเครื่องมือบางเครือข่ายมุ่งเป็นกลุ่มพลังกระตุ้นความตระหนักของสังคม และเข้าไปมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐ เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิก เครือข่ายหลายแห่งมีวัตถุประสงค์หลายด้านทั้งแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทั้งร่วมมือกันในการจัดการฝึกอบรมและวิจัย รวมทั้งกำหนดนโยบายสาธารณะ

ประโยชน์ของเครือข่าย

ประโยชน์เฉพาะหน้าของเครือข่ายเห็นได้จากผลงานที่สมาชิกดำเนินการส่วนประโยชน์ระยะยาวจะบังเกิดในรูปของการมีประสิทธิภาพของการวิจัยและพัฒนากำหนดวิธีการทำงาน และระบบที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้เครือข่ายในการพัฒนามีประโยชน์หลายประการ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ สมาชิกและกิจกรรมของเครือข่าย ซึ่งพอจะรวบรวมได้ดังนี้

1. เครือข่ายช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ เครื่องมือ และสื่อผ่านการประชุม การทดลองการปฏิบัติการ การประชาสัมพันธ์ และการให้ความร่วมมือกันในการดำเนินโครงการ การแบ่งปันทักษะและประสบการณ์ให้แก่กันเป็นการเสริมความสมบูรณ์ให้กับสมาชิกเครือข่ายทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือองค์กร
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและการประสานงานในเครือข่ายช่วยลดการทำงานและการใช้ทรัพยากรซ้ำซ้อน ทำให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้ก้าวหน้า รวดเร็ว และส่งผลต่อสังคมในวงกว้างขึ้น
3. เครือข่ายสามารถเชื่อมโยงคนที่อยู่ในระดับต่างกัน มีวิธีการทำงาน การจัดองค์กร และมีภูมิหลังต่างกันที่ไม่มีโอกาสติดต่อกัน เข้าด้วยกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลให้เกิดความเข้าใจกันมากขึ้น นำไปสู่การทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์ของทุกฝ่าย
4. เครือข่ายสามารถทำให้ความต้องการของประชาชนได้รับการสนองตอบจากรัฐ
5. เครือข่ายช่วยชี้ให้เห็นปัญหาและประเด็นการพัฒนาที่ซับซ้อนและท่วมท้นในหมู่บ้าน

6. เครือข่ายช่วยเชื่อมหน่วยงานวิชาการและแหล่งทุนกับผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ

7. เครือข่ายทำให้คนและองค์กรได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อน ได้รับกำลังใจ ได้รับการ
 จูงใจและการยอมรับ ซึ่งมีความสำคัญต่อหน่วยงานพัฒนาเล็ก ๆ ที่อยู่นอกระบบราชการ

ประชาคม (กองพัฒนาอาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน.2545 “คู่มือการจัด
 เวทีประชาคม” : 8)

เป็นการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อมาทำงานร่วมกันตั้งแต่ร่วมกันคิด ร่วมกันตัดสินใจ ร่วม
 ทำกิจกรรม ร่วมรับประโยชน์ ร่วมติดตามตรวจสอบวิเคราะห์ปัญหา สร้างเป้าหมาย กำหนด
 ทิศทาง และวางแผนพัฒนานำไปสู่ความเข้มแข็ง

เวทีประชาคม (คณะอาจารย์ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน.2545. “เทคนิคและวิธีการสร้าง
 การมีส่วนร่วม” (สำเนา))

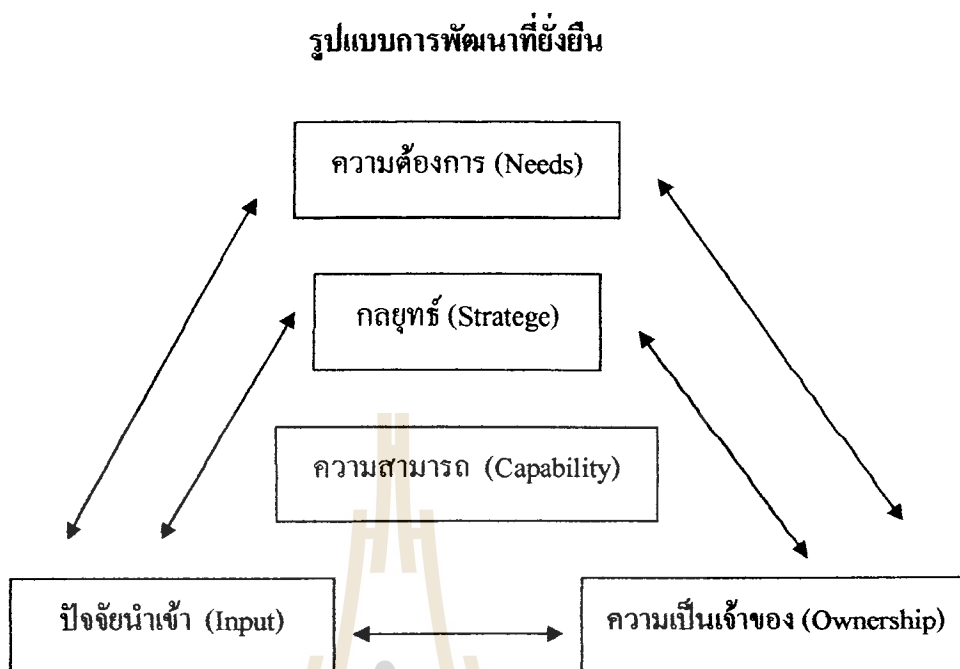
คือ พื้นที่สาธารณะ : Public Space หรือสถานที่ที่ทุกคนสามารถมาพบปะรวมตัวกันเพื่อ
 พูดคุย แลกเปลี่ยน ถกแถลง ข้อมูล ความคิดเห็น คุณค่า อุดมการณ์ ปัญหา วางแผนทำงาน
 ร่วมกัน เพื่อประโยชน์สาธารณะหรือชุมชน

การจัดเวทีประชาคม (กองพัฒนาอาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่น กรมพัฒนาชุมชน. 2542
 “คู่มือการจัดเวทีประชาคม”: 1)

เพื่อผนึกกำลังของทุกฝ่ายอย่างหลากหลายมาร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนด้วย
 การรวมตัวกันคิด วิเคราะห์ปัญหา สร้างเป้าหมาย กำหนดทิศทางและวางแผนพัฒนาหมู่บ้าน
 และตำบล

การพัฒนาที่ยั่งยืน (คณะอาจารย์ผู้สอนชุดวิชาการวิจัยชุมชน, 2545. “การพัฒนาแบบมีส่วน
 ร่วม”. (สำเนา))

การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง รูปแบบการปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และ
 ทรัพยากรที่มีการจัดสรรการใช้ประโยชน์ที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างเหมาะสมไม่ก่อให้เกิดภาวะความ
 เสี่ยงแก่คนรุ่นหลัง

แผนภาพที่ 4 แสดงถึงรูปแบบการพัฒนาที่ยั่งยืน

ธุรกิจชุมชน (สำนักมาตรฐานการศึกษา สำนักงานสถาบันราชภัฏ สำนักมาตรฐานอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2545. “การจัดการธุรกิจชุมชน” : 11 – 15)

คือ กิจกรรมที่บุคคลหรือองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของกิจกรรมและ/ หรือช่วยดำเนินงานบางส่วนหรือทั้งหมดโดยประสานความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีการเรียนรู้ และการจัดการร่วมกันเพื่อดำเนินการให้กิจกรรมการผลิตการแปรรูปการค้าและบริการ มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนได้อย่างสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีลักษณะดังนี้

1. เป็นธุรกิจขนาดเล็กมีความคล่องตัวในการบริหาร
2. รายได้จากยอดขายในระยะเริ่มต้นไม่มากนัก
3. ต้นทุนในการดำเนินกิจการต่ำ
4. การติดต่อและให้บริการลูกค้าเป็นไปอย่างใกล้ชิด
5. การเริ่มต้นธุรกิจทำได้ง่าย

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้พึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยกระบวนการของการศึกษาบัณฑิต เพื่อเข้าไปช่วยเหลือส่งเสริมการพัฒนาและติดตามประเมินผลวิจัยนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้ดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อสร้างรายได้ สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชนบท

3. เพื่อสร้างศักยภาพและยกระดับการศึกษาของบัณฑิตให้มีทักษะในการบริหารจัดการซึ่งเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อีกทางหนึ่ง

4. เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูล ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

ผลประโยชน์ของโครงการ

1. บัณฑิตที่ว่างงาน จำนวน 74,881 คน จะได้รับเงินถึงร้อยละ 93.8 จากงบประมาณทั้งหมดของโครงการ เนื่องจากลักษณะของโครงการเป็นการให้ทุนฝึกอบรมโดยจ่ายเป็นเงินสดในอัตราเดือนละ 6,360 บาท จำนวนผู้รับทุน 74,881 คน ซึ่งทำให้ในแต่ละเดือนมีเม็ดเงินประมาณ 476 ล้านบาท หมุนเวียนและกระจายไปทั่วประเทศนอกจากนั้นยังจะมีค่าบริหารจัดการมีการสัมมนาติดตามผลโครงการเป็นระยะ ๆ ทุก 15 วัน และ 3 เดือน ซึ่งจะทำให้มีการใช้จ่ายเงินนำไปสู่การกระตุ้นเศรษฐกิจ และเชื่อมโยงไปสู่ภาคธุรกิจการค้า บริการ และภาคประชาชน อันเป็นเศรษฐกิจฐานรากอย่างต่อเนื่องอื่น ๆ อีกมาก

2. ผู้ได้รับผลประโยชน์จากโครงการคือ ผู้สำเร็จการฝึกอบรมซึ่งได้รับประกาศนียบัตรบัณฑิต หลักสูตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยใช้ชุมชนเป็นห้องเรียน มีการเรียนรู้ปฏิบัติงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ ซึ่งจะมีประสบการณ์จริงนำไปใช้ในการทำงานต่อไป นอกจากนี้ยังมีโอกาสหางานได้ง่ายขึ้นและมีโอกาสได้รับการจ้างงานจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ หรือ อบต. และสามารถนำประกาศนียบัตร ไปใช้เป็นหน่วยกิตสมทบในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทได้

3. กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น มีกระบวนการศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ การติดตามประเมินผลและส่งเสริมการพัฒนานโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งเป็นการเสริมสร้างกิจกรรมของนโยบายที่มีอยู่ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เหตุผลในการเปิดหลักสูตร

กระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในปัจจุบันเป็นไปอย่างรวดเร็วในขอบเขตที่กว้างขวาง ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นให้มีความรู้ ความสามารถในการอันที่จะรับมือกับการเปลี่ยนแปลง จึงนับเป็นปมเงื่อนไขสำคัญของการพัฒนา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างฐานความรู้ให้แก่ส่วนที่จะดำเนินต่อไปของสังคมได้ สถาบันราชภัฏควรเป็นสถาบันการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการเตรียมการพัฒนาคนให้มีปัญญาความรู้ในรากเหง้าของ

การหาข้อมูลข่าวสาร มีการปฏิบัติอันแสดงถึงความเป็นผู้มีคุณธรรม มีวัฒนธรรม มีสุขภาพกาย และจิตที่ดี ตลอดจนมีวิสัยทัศน์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับสถานะแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป

จากยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศได้กำหนดภารกิจหลักและวัตถุประสงค์ในการพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาเน้นส่งเสริมในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยส่งเสริมการค้นคว้าและวิจัยผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ด้านการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อรองรับการพัฒนาในระดับภูมิภาคอย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรม ให้จังหวัดเป็นศูนย์กลางการพาณิชย์การเงิน การธนาคารระดับภูมิภาคและพัฒนาจังหวัดให้เป็นเมืองการท่องเที่ยว โดยการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณวัตถุ และขนบธรรมเนียมประเพณี พัฒนาปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวตามธรรมชาติ พัฒนาระบบการให้บริการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมและได้มาตรฐาน โดยกำหนดบทบาทของสถาบันการศึกษาในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการพัฒนาเทคโนโลยีแต่ละด้าน

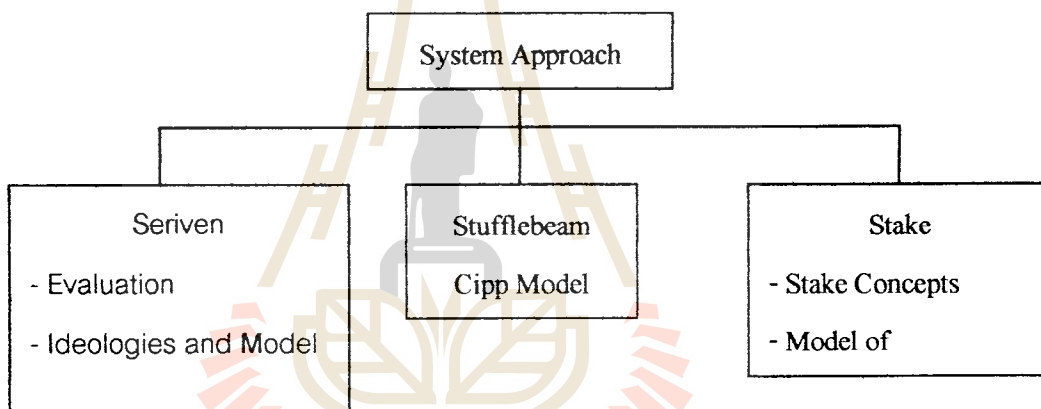
เพื่อขานรับยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าว ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาระดับภูมิภาคอย่างกลมกลืน และเพื่อส่งเสริมการปฏิพื้นฐานการพัฒนาที่ยั่งยืนให้กับท้องถิ่น สถาบันราชภัฏซึ่งตั้งอยู่ในจังหวัดที่เป็นศูนย์กลางการพัฒนาที่รวดเร็วทั้งทางด้านการศึกษาการท่องเที่ยว วัฒนธรรม การพาณิชย์ และการเกษตร จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องขยายการเรียนการสอนสู่ระดับประกาศนียบัตรบัณฑิต เพื่อให้บัณฑิตในสาขาวิชาต่าง ๆ ไปทำงานพัฒนาท้องถิ่นได้อย่างเข้มแข็ง โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกับปัญหาและภูมิปัญญาท้องถิ่น ภายได้หลักสูตรแบบเปิดกว้างและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นหลายรูปแบบในเชิงสหวิทยาการ เน้นการใช้กระบวนการวิจัยเป็นตัวชี้นำในการศึกษา เพื่อการพัฒนาที่เป็นระบบให้มากขึ้นให้สามารถนำการวิจัยไปเป็นเครื่องอันสำคัญในการแก้ปัญหาท้องถิ่นได้ตรงจุด ด้วยเหตุนี้มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีซึ่งมีความพร้อมในด้านบุคลากร

บทที่ 3

วิธีดำเนินการประเมินโครงการ

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ เป็นการประเมินเชิงระบบ (System Approach) เพื่อใช้ในการประเมินเพื่อการพัฒนา ซึ่งการประเมินเชิงระบบนั้นมีนักวิชาการหลายคนได้สร้างแบบจำลอง (Model) เพื่อใช้ในการประเมิน

แผนภาพที่ 5 แสดงแบบจำลองเพื่อใช้ในการประเมิน

System Approach ประกอบด้วยองค์ประกอบของโครงการ 4 ระบบ คือ Context System, Input System, Process System และ Product System ซึ่งแต่ละระบบจะต้องประเมิน Context Evaluation, Input Evaluation, Process Evaluation และ Product System

1.1 การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของรายหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.2 การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าของกระบวนการกองทุนหมู่บ้านทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้นจากการ

บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน ทั้งระดับหมู่บ้านและรายบุคคล (ผู้รู้)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ คนในชุมชนหมู่บ้านกุคค้ำทั้งหมด 195 หลังคาเรือน ประชากรทั้งหมด 955 คน เพศชาย 408 คน เพศหญิง 547 คน ประชากรที่ใช้ในการประเมินได้แก่

2.1.1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2 ผู้นำชุมชน, ผู้นำกลุ่มอาชีพ, ผู้นำอาวุโส

2.1.3 ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

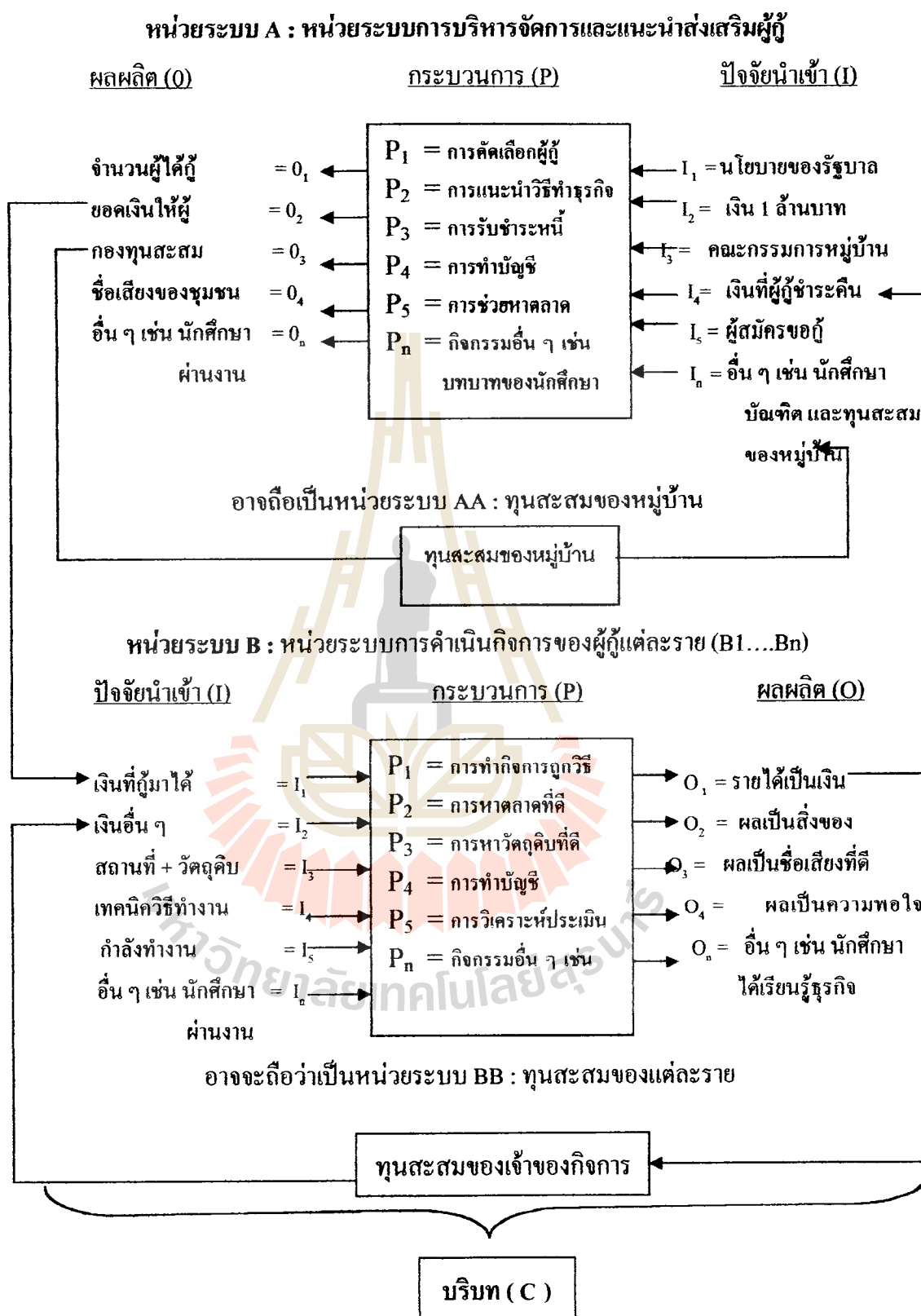
2.1.4 ชาวบ้านในหมู่บ้านทั้งที่เป็นสมาชิก และ ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง หรือ ผู้ให้ข้อมูลในการประเมิน ได้แก่ ชาวบ้านในหมู่บ้านกุคค้ำจำนวน 64 คน จากการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 20 จากประชากร 130 หลังคาเรือน ซึ่งเป็นประชากรขนาดเล็ก เช่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน, แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยการเดินตามบ้าน สุ่มแบบหลังเว้นหลัง

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะใช้ตัวแบบความคิดเชิงระบบ ซึ่งเป็นกรอบในการระบุตัวบ่งชี้และตัวแปร สำหรับทำการเก็บข้อมูลที่เรียกว่า “ชีพชีโมเดล” ดังได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 1 แผนภาพข้างล่างนี้แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของชีพชีโมเดล ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

แผนภาพที่ 6 แสดงระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้าน แบ่งตามหน่วยระบบเป็น 2 ระบบ คือ

1. หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ ประกอบด้วย

1.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

- 1.1.1 นโยบายของรัฐบาล
- 1.1.2 เงิน 1 ล้านบาท
- 1.1.3 คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 1.1.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
- 1.1.5 ผู้สมัครขอกู้
- 1.1.6 ดอกเบี้ยเงินกู้

1.2 กระบวนการ ได้แก่

- 1.2.1 การจัดเลือกผู้กู้
- 1.2.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 1.2.3 การรับชำระหนี้
- 1.2.4 การทำบัญชี
- 1.2.5 การช่วยเหลือตลาด

1.3 ผลผลิต ได้แก่

- 1.3.1 จำนวนผู้ได้กู้
- 1.3.2 ยอดเงินให้กู้
- 1.3.3 กองทุนสะสม
- 1.3.4 ชื่อเสียงของชุมชน

2. หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย ประกอบด้วย

2.1 ปัจจัยนำเข้า ได้แก่

- 2.1.1 เงินที่กู้มาได้
- 2.1.2 สถานที่ วัตถุดิบ
- 2.1.3 เทคนิควิธีการทำงาน
- 2.1.4 กำลังทำงาน

2.2 กระบวนการ ได้แก่

- 2.2.1 การทำกิจการถูกวิธี
- 2.2.2 การหาตลาดที่ดี
- 2.2.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

2.2.4 การทำบัญชี

2.2.5 การวิเคราะห์ประเมิน

2.3 ผลผลิต ได้แก่

2.3.1 รายได้เป็นเงิน

2.3.2 ผลเป็นสิ่งของ

2.3.3 ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี

2.3.4 ผลเป็นความพอใจ

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน โครงการเป็นเครื่องมือทางสังคมศาสตร์ ได้แก่

1.1 แบบสอบถาม ได้แก่ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน, แบบรายงานการปฏิบัติงาน รายเดือน, โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์, แบบสรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน, แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี, และการวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

1.2 แบบสัมภาษณ์ ได้แก่ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของชุมชน, แบบรายงาน ความรู้ ความเข้าใจ เสน่ห์ปกติกที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง, แบบรายงานผลการจัดหาที่ บริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบรายงานการสัมภาษณ์เพื่อค้นหาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนใน ที่ดินของประชาชน, โครงการเศรษฐกิจชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์, แบบบันทึกการสัมภาษณ์ และ แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี

1.3 แบบสังเกต ได้แก่ แบบรายงานผลการจัดเวทีบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมือง, แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง, แบบ สรุปบทเรียนชุมชนหมู่บ้าน และ การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้มีการรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1.1 เก็บข้อมูลปฐมภูมิจากพัฒนาชุมชน, เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 ทำการสัมภาษณ์จากผู้นำชุมชน และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1.3 ทำการสังเกตพฤติกรรมของคนในชุมชน

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ได้ดำเนินการวิเคราะห์ 2 วิธี ดังนี้

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยใช้สถิติ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย เช่น การสำรวจแบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน 12 ตัวชี้วัด โดยการนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ และคิดเป็นร้อยละของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

6.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการสังเกต นำมาสรุป เช่น แบบรายงาน ความรู้ ความเข้าใจ และทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง และแบบรายงานสัมภาษณ์เพื่อจัดทำตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในที่ดินของประชาชน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ของกองทุนบ้านกุดคล้า หมู่ที่ 5 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ได้มีการประเมินตามแบบของทฤษฎี CIPP Model ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ผลการประเมินบริบทชุมชน

ในการประเมินบริบทชุมชนสามารถประเมินได้ 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ ประเมินได้ดังนี้

1.1 ความยากจนของประเทศ

เนื่องจากคนจนส่วนใหญ่อยู่ในเขตชนบท ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งหมดจำนวน 8.6 ล้านคน และสองในสามของคนจนทั้งหมดอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีครัวเรือนขนาดใหญ่ มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย มีการศึกษาน้อยกว่าคนทั่วไป มีลูกมากหรือสมาชิกในครอบครัวส่วนใหญ่ที่ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีภาระหนี้สินที่ตกทอดลงมาตั้งแต่รุ่นพ่อ รุ่นแม่

ในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาคความยากจน ได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง เริ่มในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) จนถึงปัจจุบันได้มีโครงการที่ใช้งบประมาณแผ่นดิน ได้แก่โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และโครงการเพื่อบรรเทาปัญหาคความยากจนและการใช้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยากจน โครงการที่ดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลปัจจุบัน ได้แก่ โครงการพักชำระหนี้ให้กับเกษตรกรรายย่อยเป็นเวลา 3 ปี การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กองทุนละ 1 ล้านบาท โครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ส่วนโครงการของภาคเอกชน / ชุมชน ได้แก่ โครงการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมชนบท โครงการจัดสวัสดิการชุมชนเร่งด่วน เพื่อผู้ยากลำบาก

กล่าวโดยสรุป สถานการณ์ภาวะความยากจนของคนไทย พบว่า ความยากจนมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2531 สัดส่วนคนจนอยู่ในระดับ ร้อยละ 32.6 ปี 2535 ลดลง

เหลือร้อยละ 23.2 ปี 2539 เหลือร้อยละ 11.4 แต่เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 ได้ส่งผลให้สัดส่วนคนจนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 13.0 ในปี 2541 และร้อยละ 15.9 ในปี 2542 ปัญหาความยากจนเริ่มคลี่คลายลงตั้งแต่ปี 2543 ลดลงเหลือร้อยละ 14.2 ปี 2544 ลดลงอีกร้อยละ 13.0 หรือลดลงจากจำนวน 9.9 ล้านคน ในปี 2542 เหลือ 8.2 ล้านคน ในปี 2544 ลดลง 1.7 ล้านคน ในช่วง 2 ปีที่ผ่านมา และภาวะเศรษฐกิจไทยในปัจจุบันเริ่มฟื้นตัวขึ้นและสัดส่วนคนจนเริ่มลดลง ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา ประกอบกับรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณมาพัฒนาเศรษฐกิจและแก้ไขปัญหาความยากจนโดยมีโครงการต่าง ๆ ตลอดจนภาคเอกชนและชุมชนได้ดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น จึงคาดหมายได้ว่าสถานะความยากจนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงและน่าบรรลุดตามเป้าหมายแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ที่กำหนดสัดส่วนคนจนลดลงเหลือร้อยละ 12 ของประชากร ในปี 2549 ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรมเป็นหน่วยงานหลักหน่วยงานหนึ่งที่มีหน้าที่ในการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ได้กำหนดนโยบายและแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม โดยยึดกรอบแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนี้

แผนการพัฒนาวិสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (ภาคอุตสาหกรรม)

1. บทบาทและความสำคัญของ SMEs

ในปัจจุบัน ภาคธุรกิจของไทยประกอบด้วยวิสาหกิจจำนวนทั้งสิ้นประมาณ 8.5 แสนกิจการในจำนวนนี้ กว่าร้อยละ 99.7 จัดว่าเป็นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กล่าวคือ มีการจ้างงานไม่เกิน 200 คนต่อกิจการ และประมาณร้อยละ 40 เป็นวิสาหกิจขนาดเล็กมาก ซึ่งอยู่นอกระบบไม่ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย ในภาคอุตสาหกรรมแรงงานประมาณกึ่งหนึ่ง และการจ้างงานใหม่ที่เกิดขึ้น หลังวิกฤตการณ์ในปี พ.ศ. 2540 ประมาณร้อยละ 60 อยู่ใน SMEs ประมาณร้อยละ 30 ของวิสาหกิจไทยพึงพาดตลาดต่างประเทศ และอุตสาหกรรมส่งออกขนาดใหญ่ของไทย ใช้วัตถุดิบแปรรูปขึ้นต้น และชิ้นส่วนที่ผลิตภายในประเทศส่วนหนึ่ง การเพิ่มขีดความสามารถของ SMEs ที่เป็นผู้ผลิตเพื่อส่งออกและ SMEs ที่รับช่วงการผลิตจากผู้ส่งออก จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาการส่งออกของไทย และการสร้างรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศในภาพรวม นอกจากนั้น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็กที่กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ เป็นทั้งผู้ซื้อผลผลิต และผู้ผลิตสินค้าและบริการสนองความต้องการของผู้บริโภคในท้องถิ่นห่างไกล จึงเป็นกลไกสำคัญยิ่งในการกระจายรายได้และความเจริญสู่ภูมิภาค

2. ทิศทางและแนวคิดในการพัฒนา SMEs

การพัฒนาและส่งเสริม SMEs ต้องสามารถแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้าง อันได้แก่ การขาดเทคโนโลยี ขาดความสามารถในการจัดการสมัยใหม่ สินค้าด้อยคุณภาพ ขาดทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ และตรงความต้องการ การกระจุกตัวอยู่ในเมืองใหญ่ อุปสรรคในการเข้าถึงแหล่งทุน เป็นต้น ในขณะที่เดียวกัน ปัจจัยแวดล้อม การประกอบธุรกิจของ SMEs ได้เปลี่ยนไป และยังคงเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว อันเป็นผลจากการเปิดเสรีทางการค้า และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งทำให้ต้นทุนการสื่อสารและการกระจายสินค้าลดลงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ปัจจัยที่กำหนดขีดความสามารถในการแข่งขัน ได้เปลี่ยนจากฐานทรัพยากรธรรมชาติภายในประเทศและแรงงานที่มีค่าแรงต่ำ ไปสู่การแข่งขันเชิงคุณภาพ การนำเสนอสินค้ารูปแบบใหม่ ๆ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และความสามารถในการใช้ประโยชน์จากข้อมูลข่าวสารเหล่านั้น ไม่ว่า SMEs จะมุ่งตลาดภายในประเทศหรือตลาดต่างประเทศ ต่างก็จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพให้เข้าสู่มาตรฐานสากล และยกระดับผลิตภัณฑ์ให้ทัดเทียมคู่แข่งกัน รวมทั้งต้องมีความสามารถ ที่จะเชื่อมโยงธุรกิจในลักษณะที่เป็นนานาชาติมากขึ้น

จากข้อพิจารณาข้างต้น จึงได้กำหนดการพัฒนา SMEs ภาคอุตสาหกรรม ดังนี้

1. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันในระดับสากล
2. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของคนไทยมีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งด้านการผลิตและการตลาด
3. วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีความเชื่อมโยงกับวิสาหกิจขนาดใหญ่ และเชื่อมโยงกับภาคธุรกิจต่าง ๆ ในทุกภูมิภาคอย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นำไปสู่ความสมดุลในโครงสร้างเศรษฐกิจและสังคม เป็นกลไกที่สามารถช่วยบรรเทาผลกระทบจากความผันผวนในเศรษฐกิจโลกที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

3. กลไกการบริหารแผนอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

กระบวนการบริหารและจัดการเพื่อนำแผนแม่บท ไปสู่การปฏิบัติ จะอยู่ภายใต้พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม พ.ศ. 2543 โดยมีสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมเป็นผู้บริหาร และประสานแผนสำหรับในส่วนของแผนแม่บท การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้าและภาคบริการ ขณะนี้กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม กำลังจ้างศึกษาและวิเคราะห์พื้นฐาน ซึ่งคาดว่าจะแล้วเสร็จ และสามารถนำเสนอต่อสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เพื่อจัดทำเป็น

นโยบายและแผนส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ภาคการค้า และภาคบริการได้ภายในกลางปี 2544

เป็นที่คาดหมายว่า เมื่อได้มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมทั้ง 3 ภาค คือ ภาคอุตสาหกรรม ภาคการค้า และภาคบริการ ได้อย่างเสร็จสมบูรณ์ จะสามารถช่วยให้ทิศทางการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมไปในทางเดียวกัน มีการผนึกกำลังที่เข้มแข็งมากขึ้น ทั้งภาครัฐและเอกชนสามารถผลิตพันธกิจของประเทศอันจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในอนาคต

1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ภาวะการขาดดุลการค้าของไทยในปี 2544 สามารถสรุปได้คือ การชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐและการฟื้นตัวของญี่ปุ่น เศรษฐกิจสหรัฐมีการขยายตัวประมาณ 3.0-3.5% ลดลงจากการประมาณการ 5.0% ในปี 2543 ในขณะที่ญี่ปุ่นก็เผชิญกับปัญหาธนาคารกลางของญี่ปุ่นเอง ซึ่งทำให้ค่าเงินเยนอ่อนตัวลงในขณะนี้ และนโยบายการลดอัตราภาษีของสหรัฐ จึงมีผลต่อภาวะเศรษฐกิจของอเมริกา ดังนั้นทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยได้รับผลการชะลอตัวตามอเมริกาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การส่งออกของไทยจะมีอัตราการขยายตัวที่ลดลงอย่างมาก

ความอ่อนแอของสถาบันการเงินภายในประเทศ แม้ว่า ณ วันสิ้นปี 2543 ระบบธนาคารไทยคงจะมีสัดส่วนเงินกองทุนเกิน 11% รวมทั้งสามารถทำสำรองได้ไม่ต่ำกว่า 100% แต่ถ้าหากหนี้คั่งงั้นมีมากขึ้น หรือมูลค่าหลักทรัพย์ค้ำประกันลดลงหรือระบบธนาคารไทยต้องรับรู้การสูญเสียในอัตราที่ใกล้เคียงกับธนาคารดีบีเอส ในขณะเดียวกันแนวโน้มการชะลอตัวของเศรษฐกิจในปีหน้า จะทำให้ปัญหาหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (Non Performing Loan : NPL) ที่กีดกันการดำเนินการของธนาคารไทยยังอยู่ในระบบ ดังนั้นการเพิ่มทุนจึงยังคงเป็นความจำเป็นของธนาคารไทย

การขาดดุลการชำระเงินและการลดลงของระดับทุนสำรองระหว่างประเทศ น่าจะทำให้เงินบาทตกอยู่ภายใต้แรงกดดัน และมีความผันผวน โดยอาจจะเป็นไปได้ทั้งในแง่บวกและแง่ลบขึ้นอยู่กับเกณฑ์ในการจัดตั้งรัฐบาล โดยเฉพาะในกระทรวงเศรษฐกิจชุดใหม่ ทั้งนี้คาดว่าโดยเฉลี่ยแล้วเงินบาทมีค่าเท่ากับ 43.50 ดอลลาร์สหรัฐ ในปี 2544 เมื่อเทียบกับปี 2543 ในขณะที่อาจจะมีความผันผวนมากเป็นบางช่วงตามปัจจัยที่จะมากระทบ เช่น การเคลื่อนย้ายเงินทุนออกนอกประเทศความเคลื่อนไหวของค่าเงินในตลาดภูมิภาค รวมทั้งสถานการณ์ทางการเมืองในประเทศ โดยในช่วงของการผันผวนดังกล่าว ค่าเงินบาทอาจจะหลุดออกจากกรอบ 44-45 บาทได้ อย่างไรก็ดี

ตามคาดว่าธนาคารแห่งประเทศไทยจะเข้ามาดูแลเสถียรภาพของค่าเงินบาทเป็นระยะ ๆ เพื่อไม่ให้ค่าเงินบาทมีความผันผวนมาก จนทำให้มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย

1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศไทยในปัจจุบัน

ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีสภาพแวดล้อมที่ไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนกับสมัยก่อน เพราะมีบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมทำการตัดไม้ทำลายป่า ทำให้เกิดสภาวะฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อันเป็นผลที่กระทบโดยตรงกับประชาชนทุกคน อาจสรุปผลสภาวะแวดล้อมภายในประเทศได้ ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 : แสดงสถานการณ์มลพิษทางน้ำ ปี 2539-2541

แหล่งน้ำ	ค่ามาตรฐาน	ปี 2539	ปี 2540	ปี 2541
แม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ออกซิเจนละลายในน้ำ (มิลลิกรัม / ลิตร)	ไม่ต่ำกว่า 2.0	0.7	0.5	1.0
นิโลด (มิลลิกรัม/ลิตร)	ไม่เกิน 4.0	6.2	3.1	2.8
แบคทีเรีย (mpn/100 มิลลิลิตร)	-	85,000	46,000	14,000

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ตารางที่ 4.2 : แสดงพื้นที่ป่าไม้ประเทศไทย

ภาค	ปี 2540		ปี 2541		พื้นที่ถูกทำลาย
	พื้นที่	สัดส่วน	พื้นที่	สัดส่วน	
เหนือ	72.67	68.54	45.66	43.06	37.01
ตะวันออกเฉียงเหนือ	44.31	41.99	13.11	12.43	31.20
กลางและตะวันตก	22.28	52.91	10.03	23.81	12.26
ใต้	18.52	41.89	7.58	17.15	10.91
ตะวันออก	13.23	57.98	4.69	20.57	8.54
ประเทศ	171.02	53.33	81.07	25.28	89.95

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

หมายเหตุ : พื้นที่ถูกทำลายทั้งหมด 250,420 ไร่

ตารางที่ 4.3 : แสดงความอุดมสมบูรณ์ของดินในการทำการเกษตรกรรม

ความอุดมสมบูรณ์	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	กลาง	ใต้	ทั้งประเทศ
ปานกลาง	12.75	2.94	7.21	1.18	24.08
รุนแรง	2.50	0.20	0.22	0.45	3.37
รุนแรงมาก	8.68	0.33	1.00	2.93	12.94
รวม(ล้านไร่)	23.93	3.47	8.43	4.56	40.39
(%)	(59.2)	(8.6)	(20.9)	(11.3)	(100)
พื้นที่ภาค (ล้านไร่)	107	105.53	63.96	44.2	320.69

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

- หมายเหตุ : 1. รุนแรงปานกลาง พื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ผลผลิตต่ำ ควรมีมาตรการป้องกัน
การชะล้างพังทลายของดิน พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ปลูก พืชไร่ ไม้ผล ไม้ยืนต้นและสวน
ป่า
2. รุนแรง พื้นที่นี้หากจะใช้ทำการเกษตร ต้องมีมาตรการอนุรักษ์ดินและน้ำ อย่าง
เคร่งครัด
3. รุนแรงมาก พื้นที่นี้ไม่เหมาะต่อการเกษตรควรกันไว้ปลูกป่า/ไม้ยืนต้น

1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

ข้อมูลจากศูนย์วิจัยกสิกรรมไทยชี้ให้เห็นว่า ประชาชนมีข้อเรียกร้องให้รัฐบาลชุดใหม่พิจารณาออกมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อที่ช่วยเพิ่มกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค แต่ถ้าหากรัฐบาลชุดใหม่เร่งดำเนินการใช้จ่าย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาสถาบันการเงิน แม้ว่าการใช้จ่ายบางรายการอาจจะส่งผลกระตุ้นต่อเศรษฐกิจในช่วงแรกๆ ขณะนี้ หนี้สาธารณะ (รวมหนี้กองทุนฟื้นฟู) มีประมาณ 55-56% และในอีก 5 ปีข้างหน้า (งบประมาณ 2544-2549) ถ้ากองทุนฟื้นฟูเกิดความสูญเสียเพิ่มเติมจากการปฏิบัติตามข้อผูกมัดในการขยายหุ้นธนาคารอีก 1.5 แสนล้านบาท จะทำให้สัดส่วนหนี้สาธารณะเพิ่มเติมเป็น 59% ทำให้คนไทยเป็นหนี้คนละประมาณ 54,000 บาท และหากรัฐบาลชุดใหม่ตัดสินใจใช้เงินแก้ไขปัญหาการเงิน เช่น การเพิ่มทุนให้สถาบันการเงินหรือการจัดตั้งและดำเนินการบริษัทบริหารทรัพย์สินอีก 3 แสนล้านบาท สัดส่วนหนี้ก็จะเพิ่มเป็น 65% ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ย่อมหมายความว่า รัฐบาลมีเพดานสำหรับการดำเนินการงบประมาณขาดดุลและการใช้จ่ายกระตุ้นเศรษฐกิจในช่วงปีงบประมาณปี 2544 – 2549 ประมาณ 5% ของผลิตภัณฑ์มวลรวม

ภายในประเทศ หรือประมาณ 2.5 แสนล้านบาท ซึ่งไม่ใช่ว่าเงินมากนัก ในช่วงเวลา 5 ปี ดังนั้นจะเห็นว่ารัฐบาลชุดใหม่คงจะต้องเผชิญกับกรอบข้อจำกัดทางการคลังอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในขณะที่ตลาดและนักลงทุนก็คงเรียกร้องความโปร่งใสของการบริหารจัดการทางการคลังดังกล่าวของรัฐบาล ทั้งนี้ในมุมมองของรัฐบาล การจัดตั้ง บริษัททรัพย์สิน เพื่อซื้อหนี้จากสถาบันการเงินเอกชน อาจเป็นทางเลือกเพื่อเป็นการยืดเวลาและปรับปรุงเงื่อนไขของโครงการให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มทุนขั้นที่ 1 ทั้งนี้ปัญหาเรื่องหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ และเงินดังกล่าว ย่อมจะทำให้การขยายสินเชื่อใหม่จะยังคงเป็นไปได้อย่างจำกัด แม้ว่าจะมีสภาพคล่องส่วนเกินประมาณ 5 แสนล้านบาท ในขณะนี้ก็ตาม โดยปัญหาดังกล่าวจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งจะทำให้คนไทยมีหนี้สินเพิ่มขึ้นไปอีก

1.6 บรรยายภาพของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท อาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

1. ความยากจนของคนในหมู่บ้าน
2. การที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งที่แท้จริงต้องมาจาก คน ไม่ใช่ มาจากเงิน เพราะเงินบางครั้ง ก็ทำให้คนทะเลาะและทำให้แตกความสามัคคีกันภายในชุมชนได้
3. กลุ่มออมทรัพย์ของหมู่บ้าน ถ้าทำการจัดตั้งแล้วแต่ชาวบ้านไม่นำเงินไปฝาก ก็จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เกิดการล่มสลายได้
4. ความแตกต่างทางฐานะของชาวบ้านภายในหมู่บ้าน
5. ชาวบ้านมีการศึกษาน้อย ส่วนมากจะจบแค่ ป. 4 ทำให้ไม่ค่อยมีความรู้มากนัก
6. ความสามัคคีปรองดอง การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ซึ่งบางชุมชนก็ไม่มีสิ่งพวกนี้ทำให้ไม่มีการพัฒนาเท่าที่ควร
7. การมีส่วนร่วมกับภาครัฐบาล ถ้าชุมชนไหนไม่ให้ความร่วมมือกับภาครัฐบาล ก็จะทำให้ชุมชนนั้นไม่มีความเจริญ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยีทางการเกษตร ด้านสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น
8. หมู่บ้านบางแห่งของประเทศยังไม่มี ความเจริญเข้าไปในภายในหมู่บ้าน เช่น ระบบไฟฟ้า น้ำประปา น้ำบาดาล เป็นต้น

ความอ่อนแอของท้องถิ่นชนบทส่วนใหญ่มาจากการที่คนในหมู่บ้านไม่ค่อยมีความสามัคคีกันและบางหมู่บ้านไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับทางภาครัฐบาลเท่าที่ควร ทำให้เสียโอกาสที่จะทำให้อท้องถิ่นของตนเกิดการพัฒนาไปในทางที่ดี และมีบุคคลบางกลุ่มที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวม คอยจะฉกฉวยผลประโยชน์ต่าง ๆ ให้กับตัวเอง

1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

ในปัจจุบันนี้ กระแสนิยมของสินค้าจากต่างประเทศและวัฒนธรรมต่างชาติ ที่เข้ามาในประเทศไทย นั้นมีมากทางด้านวัฒนธรรม เช่น การแต่งกายที่วัยรุ่นมีค่านิยมตามแบบชาวต่างชาติ เช่น ประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ซึ่งวัยรุ่นผู้หญิงก็จะแต่งกายแบบสายเดี่ยว ใส่กระโปรงสั้น กางเกงขาสั้น รองเท้าส้นสูง และตอนนี้ที่จะเห็นบ่อย ๆ คือ การย้อมสีผมเป็นสีต่าง ๆ และการตัดผมตามแบบนักฟุตบอล ดารา และนักร้องชื่อดัง และอีกอย่างที่เราเห็นกันมากในทางโทรทัศน์คือ มีนักร้องชาวต่างชาติเข้ามาแสดงคอนเสิร์ตในประเทศไทยอย่างมากมาย ซึ่งค่านิยมนี้เป็นสิ่งที่สิ้นเปลืองเงินทองของวัยรุ่นและของประชาชน ทำให้ประชาชนบางกลุ่มล้มค่านิยมของไทยแบบเก่า ๆ ไปแล้ว และทางด้านสินค้าจากต่างประเทศที่เข้ามาในไทยมีมากมาย เช่น เหล้า เบียร์ เครื่องดื่มมีน้ำตาลสูง สินค้าแบรนด์เนมต่าง ๆ ที่ตั้งเข้ามาในประเทศ และที่นิยมมากที่สุดคือ อาหารฟาสต์ฟู้ด เช่น ไก่เคเอฟซี แมคโดนัลด์ ไอศกรีมตเว่นเช่น เป็นต้น ซึ่งผลิตภัณฑ์พวกนี้ปีหนึ่ง ๆ ประชาชนภายในประเทศนิยมรับประทานกันมาก และมีราคาแพง ทำให้เงินไหลออกนอกประเทศจำนวนมากหลายหมื่นบาท และไทยต้องเสียดุลการค้าทุกปี ดังนั้นชาวไทยควรจะไม่นำค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาอีก ควรจะแต่งกายแบบไทย สินค้าควรซื้อสินค้าไทย ซึ่งมีมากมายหลายชนิดให้เลือก ไม่ว่าจะเป็นผลไม้ต่าง ๆ อาหารไทย สินค้าพื้นบ้านของไทย และเมื่อคนไทยหันมานิยมของไทย ก็จะทำให้ประเทศมีความเจริญและจะทำให้มีเงินหมุนเวียนภายในประเทศมากขึ้น

บริบทระดับท้องถิ่น

การประเมินบริบทของหมู่บ้านกุคค้ำ มีการประเมินบริบท ดังนี้

1. ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านกุคค้ำ หมู่ที่ 5

หมู่บ้านกุคค้ำ หมู่ที่ 5 แยกมาจากบ้านหมูสี หมู่ที่ 4 ตำบลหมูสี โดยหมู่บ้านกุคค้ำ

จะมีต้นกำเนิดมาจากสายน้ำในหมู่บ้านโดยคำว่า “กุค” มาจากคลองน้ำที่ไหลผ่านมาและมารวมตัวกันที่ “ตะกุด” และคำว่า “ค้ำ” มาจากต้นค้ำซึ่งมีลักษณะคล้ายกับต้นข่าที่อยู่บริเวณ ตะกุด ผู้ที่อยู่อาศัยบริเวณนั้นเลยตั้งชื่อให้กับหมู่บ้านว่า “กุคค้ำ” มาจนนับทุกวันนี้ ซึ่งทุกวันนี้หมู่บ้านกุคค้ำก็เป็นชื่อของหมู่บ้านนี้ตลอดมา คนกลุ่มแรกที่เข้ามาอาศัยจะอพยพมาจากบนเขาใหญ่จากจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี

การตั้งถิ่นฐาน

หมู่บ้านนี้เริ่มก่อตั้งประมาณ 200-300 ปีมาแล้ว คนกลุ่มแรกที่เข้ามาก่อตั้งหมู่บ้านเป็นบรรพบุรุษของกลุ่มคนปัจจุบัน

การขยายตัวของประชากร

ปัจจุบันหมู่บ้านกุคคกล้า หมู่ที่ 5 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนครัวเรือน 195 ครัวเรือน 98 หลังคาเรือน จำนวนประชากรทั้งหมด 955 คน

ทำเลที่ตั้ง

ทำเลที่ตั้งของแต่ละบ้านจะมีคิซิด และสภาพพื้นดินกับบ้านจะแข็งแรงทนต่อสภาพดินฟ้าอากาศ ไม่เป็นแอ่งกระทะ , น้ำไม่ท่วม

อาณาเขตติดต่อ

บ้านกุคคกล้า หมู่ที่ 5 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ	จรด	บ้านหมูสี
ทิศใต้	จรด	บ้านห้วยปลากั้ง
ทิศตะวันออก	จรด	บ้านคลองเพล
ทิศตะวันตก	จรด	บ้านเขาวง ตำบลหนองน้ำแดง

จำนวนประชากรวัยต่าง ๆ ดังนี้

ข้อมูลประชากรหมู่บ้านกุคคกล้า

ตารางที่ 4.4 ลักษณะจำนวนประชากรบ้านกุคคกล้า

ช่วงอายุ	จำนวนคน
1 วัน - 3 ปีเต็ม	จำนวน 30 คน
3 ปี 1 วัน - 6 ปีเต็ม	จำนวน 35 คน
6 ปี 1 วัน - 12 ปีเต็ม	จำนวน 50 คน
12 ปี 1 วัน - 14 ปีเต็ม	จำนวน 40 คน
15 ปี 1 วัน - 18 ปีเต็ม	จำนวน 64 คน
18 ปี 1 วัน - 50 ปีเต็ม	จำนวน 387 คน
50 ปี 1 วัน - 60 ปีเต็ม	จำนวน 190 คน

ที่มา : กชช. 2ค ปี 2544

2. การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษาในหมู่บ้านชื่อโรงเรียนบ้านปรางคล้า ตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2516
ปัจจุบันมีครู 9 คน โรงเรียนในหมู่บ้านทั้งหมดมีครูรวม 9 คน จบการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวนครู (คน)
ต่ำกว่าปริญญาตรี	2
ปริญญาตรี	6
ปริญญาโท	1

ตารางที่ 4.5 แสดงระดับการศึกษาของครูโรงเรียนหมู่บ้านทั้งหมด

โรงเรียนในหมู่บ้านมีครูที่สอนจบสาขาวิชาดังนี้

วิชาเอก	จำนวนครู (คน)
ประถมศึกษา	2
ศิลปะ	1
ภาษาอังกฤษ	1
บริหารการศึกษา	1
คหกรรมศาสตร์	1
ประวัติศาสตร์ (ปกศ.สูง)	1

ตารางที่ 4.6 แสดงสาขาวิชาเอกของครูโรงเรียนในหมู่บ้านกุดคล้าที่จบการศึกษา

3. ด้านเศรษฐกิจของหมู่บ้านกุคค้ำ

ชาวบ้านกุคค้ำประกอบอาชีพทางการเกษตร ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย บริการ การค้าขายเป็นหลักสำคัญ เพราะในหมู่บ้านเป็นแหล่งที่ตั้งของรีสอร์ท เงินจึงหมุนเวียนในเรื่องนี้เป็นหลัก แต่รายได้จากการทำไร่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ภาระหนี้สินของชาวบ้านจึงเกิดขึ้น จากการกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรมาใช้จ่าย ประชากรบางส่วนจึงเลือกประกอบอาชีพเสริมควบคู่ไปกับการทำไร่และทำสวน คืออาชีพค้าขาย

ข้อมูลการประกอบอาชีพของคนในหมู่บ้าน

อาชีพ	จำนวน ((ครอบครัว)
อาชีพการเกษตร	35 ครอบครัว
อาชีพค้าขาย	25 ครอบครัว
อาชีพรับจ้าง	110 ครอบครัว
อาชีพรับราชการ	5 ครอบครัว
อาชีพเลี้ยงสัตว์	20 ครอบครัว

ตารางที่ 4.7 แสดงการประกอบอาชีพของประชากรในหมู่บ้านกุคค้ำ

4. ด้านวัฒนธรรม

บ้านกุคค้ำมีวัดประจำหมู่บ้าน การทำกิจกรรมทางพุทธศาสนาจึงมีมากเพราะความเลื่อมใสในทางพุทธศาสนา มีประเพณีที่สมาชิกภายในหมู่บ้านได้ถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ ซึ่งชาวบ้านให้ความสำคัญต่อคุณค่าของงานบุญประเพณีไม่เปลี่ยนแปลง โดยในรอบ 1 ปี ในหมู่บ้านมีการทำบุญและงานประเพณีดังนี้

เดือน มกราคม	ทำบุญประเพณีวันขึ้นปีใหม่
เดือน กุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณีเทศน์มหาชาติ
เดือน เมษายน	ทำบุญประเพณีสงกรานต์
เดือน กรกฎาคม	ทำบุญประเพณีเข้าพรรษา
เดือน กันยายน	ทำบุญประเพณีดับบาตรสารทไทย
เดือน ตุลาคม	ทำบุญประเพณีออกพรรษา ดับบาตรเทโว
เดือน พฤศจิกายน	ทำบุญประเพณีลอยกระทง

5. ข้อมูลด้านอื่น ๆ

5.1 ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

การประกอบอาชีพโดยส่วนใหญ่ของบ้านกุคค้ำ มีการประกอบอาชีพหลากหลายอาชีพ มีอาชีพทางการเกษตร รับราชการ รับจ้าง บริการ

ข้อมูลรายได้ของประชากรในหมู่บ้านกุคค้ำ

ตารางที่ 4.8 แสดงรายได้ของประชากรในหมู่บ้านกุคค้ำ

รายได้	จำนวน (ครอบครัว)
รายได้ 1,000 - 5,000 บาท	จำนวน 53 ครอบครัว
รายได้ 5,001 - 10,000 บาท	จำนวน 78 ครอบครัว
รายได้ 10,001 - 20,000 บาท	จำนวน 20 ครอบครัว
รายได้ 20,001 - 30,000 บาท	จำนวน 14 ครอบครัว
รายได้ 30,001 - 50,000 บาท	จำนวน 20 ครอบครัว
รายได้ 50,001 - 100,000 บาท	จำนวน 10 ครอบครัว

ภายในหมู่บ้านมีร้านค้า 9 ร้าน มีแหล่งน้ำสำคัญคือ วังวน, ตะกุด, หนองปลาไหล มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมด 4,300 ไร่

5.2 วัฒนธรรมประเพณีที่เด่น ๆ

คนในหมู่บ้านกุคค้ำใช้ภาษาพื้นบ้าน ภาษากลาง และภาษาอีสาน มีวัดอยู่ในหมู่บ้าน มีพระภิกษุจำพรรษา 8 รูป

ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยภาพรวมของบ้านกุคค้ำ มีดังนี้

ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และจัดเวทีชาวบ้านในหมู่บ้านพบว่า ความเข้าใจเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ เป็นโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ลดการว่างงานของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนที่อาศัยอยู่ที่ชนบท และยังเป็นการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการสู่ท้องถิ่น โดยตรง

เป็นการให้ทุนในการประกอบอาชีพ ส่งเสริมอาชีพ สร้างอาชีพใหม่ เสริมสภาพคล่อง เป็นการกู้ยืมเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ กำหนดส่งคืนภายในระยะเวลา 1 ปี

2. เงินหนึ่งล้านบาท เป็นเงินจัดสรรที่ทางรัฐบาลจัดสรรให้กองทุน กองทุนละหนึ่งล้านบาท กองทุนหมู่บ้านกุดคล้า ได้รับเงินจัดสรร เมื่อวันที่ 30 สิงหาคม 2544 และได้ปล่อยกู้แก่สมาชิกครั้งแรก เมื่อวันที่ 8 ตุลาคม 2544 จำนวน 12 ราย เมื่อเดือน พฤศจิกายน 2544 ยอดเงินให้กู้ 215,000 บาท ปล่อยกู้ครั้งที่ 2 จำนวน 20 ราย ยอดเงินให้กู้ 320,000 บาท ครั้งที่ 3 จำนวน 22 ราย เมื่อวันที่ 12 ธันวาคม 2544 เป็นเงิน 355,000 บาท รวม 3 ครั้ง

3. คณะกรรมการหมู่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้านทำขำมีทั้งหมด 15 คน ชาย 9 คน หญิง 6 คน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงรายชื่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านกุดคล้า

ที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง	หมู่ที่	ตำบล
1	นายสมพงษ์ แจ่มกลีบ	ประธานกรรมการ	5	หมู่ที่
2	นายบุญมี หนูศิริ	รองประธาน	5	หมู่ที่
3	นายประวิทย์ จันทรเพ็ญ	เลขานุการ	5	หมู่ที่
4	นายรังสรรค์ เผ่าจันทิก	เหรัญญิก	5	หมู่ที่
5	นายพงษ์ศักดิ์ เกษตรกุล	ประชาสัมพันธ์	5	หมู่ที่
6	นายสมบุรณ์ แจ่มกลีบ	ผู้ช่วยบัญชี การเงิน	5	หมู่ที่
7	นายพิชัย พันธุ์ช่อทอง	ธุรการ	5	หมู่ที่
8	นายไพศาล วินิยม	ทะเบียน-ประวัติ	5	หมู่ที่
9	นางอำนวย ทวยจันทิก	ติดตามหนี้สิน	5	หมู่ที่
10	นายสมัย บรรลือสำโรง	ผู้ช่วยบัญชี-การเงิน	5	หมู่ที่
11	นางสุภารัตน์ ไกรทอง	ผู้ช่วยบัญชี-การเงิน	5	หมู่ที่
12	นางสุวรรณา ภูมิผาลา	ผู้ช่วยบัญชี-การเงิน	5	หมู่ที่
13	น.ส.เนียม ย้อยจันทิก	ผู้ช่วยติดตามหนี้สิน	5	หมู่ที่
14	นางสมาพร เขาแก้ว	ผู้ช่วยประชาสัมพันธ์	5	หมู่ที่
15	น.ส.ศิริภรณ์ จันทรเพ็ญ	ผู้ช่วยทะเบียนประวัติ	5	หมู่ที่

ที่มา : จากระเบียบกองทุนหมู่บ้านกุดคล้า

4. เงินที่ผู้กู้ชำระคืน กรณีกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า หมู่ที่ 5 ตำบลหมูสี อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา ปัจจุบันยังไม่มีมีการชำระคืนเงินกู้ เนื่องจากว่า สมาชิกผู้กู้ทั้งหมด มีกำหนดการชำระคืนเงินกู้ ภายใน 1 ปี นับจากวันที่ทำสัญญากู้เงินจากกองทุน

5. ผู้สมัครขอกู้ สมาชิกมีความประสงค์จะขอกู้เงิน จะต้องเขียนโครงการขอกู้ โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน เสนอต่อคณะกรรมการกองทุน

ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้

1. การคัดเลือกผู้กู้ กองทุนหมู่บ้านกุดคด้ามีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกผู้กู้ โดยพิจารณาจาก

- 1.1 ความเป็นไปได้ของโครงการ
- 1.2 รายได้และค่าใช้จ่ายของโครงการต้องคุ้มค่างบเงินที่ลงทุน
- 1.3 หลักประกันเงินกู้ โดยการให้สมาชิกค้ำประกัน 2 คน หรือใช้หลักทรัพย์
- 1.4 ประวัติของผู้กู้ต้องมีความประพฤติดี ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข

2. การแนะนำวิธีทำธุรกิจ อาชีพส่วนใหญ่บ้านกุดคด้า มีอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง บริการ โดยผู้กู้ทุกคน จะกู้เพื่อดำเนินการประกอบอาชีพต่างๆ ที่มีความรู้อยู่แล้ว ส่วนการแนะนำวิธีทำธุรกิจ เช่น ทางการผลิต ทางการตลาด ไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาแนะนำส่งเสริม เป็นการดำเนินการตามความรู้และประสบการณ์ที่ตนมีอยู่ และสืบทอดต่อ ๆ กันมา

3. การรับชำระหนี้ สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า คณะกรรมการดำเนินงานได้กำหนดให้สมาชิกผู้กู้ชำระเงินกู้เมื่อครบกำหนด 1 ปี นับจากวันที่กู้เงินไป หากสมาชิกผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้ พร้อมดอกเบี้ย ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในสัญญากู้ยืมเงิน ผู้กู้ต้องเสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 0.50 ต่อเดือน ของจำนวนเงินทั้งหมด โดยในปีแรกสมาชิกผู้กู้ต้องชำระเงินคืน พร้อมดอกเบี้ยภายในเดือนตุลาคม 2545

4. การทำบัญชี กระบวนการทำบัญชีของหมู่บ้านกุดคด้า มีรายละเอียดของบัญชีทั้งหมด 9 เล่ม คือ

1. บัญชีรายรับ
2. บัญชีรายจ่าย
3. บัญชีรายได้ – ค่าใช้จ่าย
4. ทะเบียนคุมค่าขอู้
5. บัญชีคุมเงินตั้งจะรายตัว

6. บัญชีคุมลูกหนี้รายตัว
7. บัญชีคุมทรัพย์สินและค่าหุ้น
8. ทะเบียนทรัพย์สินและค่าหุ้น
9. บัญชีงบดุล

5. การช่วยหาตลาด ตลาดที่รองรับสินค้า จากการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกผู้กู้ในหมู่บ้านกุดคล้า เป็นตลาดโดยทั่วไป เพราะกิจกรรมของผู้กู้เป็นกิจกรรมทางการเกษตร และค้าขายการบริการ

6. บทบาทของนักศึกษา บทบาทหน้าที่ของนักศึกษา ที่เข้าไปศึกษาหาความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ ที่ทำให้กองทุนหมู่บ้าน มีการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ และทำการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน พร้อมกันกับศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ แบ่งผลการประเมิน ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) ประกอบด้วย

1.1 จำนวนผู้กู้ จำนวนผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านกุดคล้า มีทั้งหมด 54 ราย มีการปล่อยกู้ 3 งวด งวดแรกจำนวน 12 ราย งวดที่สองจำนวน 20 ราย งวดที่สามจำนวน 22 ราย

1.2 ยอดเงินให้กู้ ยอดเงินให้กู้ของกองทุนทั้งหมด จำนวน 890,000 บาท จากจำนวนปล่อยกู้ 3 ครั้ง คือ

ครั้งที่ 1	จำนวน	215,000	บาท
ครั้งที่ 2	จำนวน	320,000	บาท
ครั้งที่ 3	จำนวน	355,000	บาท

ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

2.1 จำนวนผู้ที่ได้ จากจำนวนผู้เขียนโครงการขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านกุดคล้า 3 งวด จำนวน 54 ราย ทางคณะกรรมการพิจารณาให้กู้ 54 ราย เหตุผลที่ปล่อยกู้ คือ พิจารณาจากโครงการเป็นไปได้จริง มีความรู้ ความสามารถ ในกิจกรรมที่ดำเนินการ มีบุคคลคำประกันที่น่าเชื่อถือ และระบุสัญญาเงินชัดเจน

2.2 จำนวนทุนสะสมของหมู่บ้าน เงินสะสมของหมู่บ้านกุดคล้า อยู่ในรูปเงินกองทุนตั้งหมู่บ้าน มีการระดมทุนทุกเดือนจากสมาชิก ปัจจุบันเงินกองทุนตั้งหมู่บ้าน มีจำนวน 26,000 บาท (เดือนสิงหาคม 2545)

2.3 การขยายกิจการของผู้กู้ สมาชิกกองทุนผู้กู้เงินเพื่อไปดำเนินกิจกรรมทางด้านการเกษตร โดยมีการขยายกิจการเล็กน้อยทางด้านการเลี้ยงสัตว์ มีการซื้อพันธุ์สัตว์เพิ่ม รวมถึงอาหารและยา ส่วนทางด้านการปลูกพืชยังไม่มีมีการขยายกิจกรรมอะไร เนื่องจากเงินที่กู้ได้นำไปใช้ในการเพาะปลูกทั้งหมด ทางด้านค้าขาย มีการซื้อสินค้าเพิ่มในร้าน ด้านบริการ

ตารางที่ 4.10 การอนุมัติเงินกู้ในแต่ละครัวเรือน

ประเด็น	อนุมัติครั้งที่ 1		อนุมัติครั้งที่ 2		อนุมัติครั้งที่ 3	
	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)	จำนวน (คน)	จำนวนเงิน (บาท)
คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านได้อนุมัติเงินยืมและให้สมาชิกยืมแล้ว	12	215,000	20	320,000	22	335,000
ผู้ยืมได้นำไปประกอบอาชีพแยกเป็น						
- เกษตรกรรม	5	80,000	9	155,000	4	65,000
- ค้าขาย	4	80,000	8	125,000	6	115,000
- อุตสาหกรรมในครัวเรือน						
- ด้านช่าง	2	35,000	1	20,000	2	30,000
- อื่น ๆ (ระบุ) เลี้ยงสัตว์ (หมู)	1	20,000	2	20,000	10	145,000
จำนวนวงเงินในการกู้ยืมของสมาชิกแยกเป็น						
- 2,000 – 5,000 บาท						
- 5,001 – 10,000 บาท	2	10,000	6	10,000	7	70,000
- 10,001 – 15,000 บาท	1	15,000	5	15,000	3	45,000
- 15,001 – 19,999 บาท						
- เต็มจำนวน 20,000 บาท	9	20,000	9	20,000	12	240,000
- มากกว่า 20,000 บาท						
ระยะเวลาในการใช้คืนเงินกู้ยืมของสมาชิก						
- ก่อน 3 เดือน						
- ระหว่าง 3 – 6 เดือน						
- ระหว่าง 6 – 9 เดือน						
- ระหว่าง 9 – 12 เดือน						
- เต็ม 12 เดือน	12		20		22	

ที่มา : จากรายงานผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จำนวนผู้กู้จำนวน 54 ราย โดยแบ่งเป็นอาชีพได้ 4 กลุ่ม

1. อาชีพเกษตร	18	ราย
2. อาชีพค้าขาย	18	ราย
3. ด้านช่าง	5	ราย
4. อาชีพเลี้ยงสัตว์	13	ราย

ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

2.4 กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความแข็งแรง การมีศักยภาพและความแข็งแรงของกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า ส่วนใหญ่จะอยู่ที่การมีทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำ ที่สมาชิกสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ มีกองทุนของตนเองดูแลบริหารจัดการร่วมกัน เพื่อให้กองทุนมีรายได้จากการกู้ยืมของสมาชิก ส่งเสริมให้มีทุนเพื่อการพึ่งพาตนเองในอนาคต

2.5 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายการเรียนรู้ส่วนใหญ่ ของหมู่บ้านจะเป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านจากหน่วยงานราชการ ผู้นำชุมชน และชาวบ้าน

2.6 ท้องถิ่นมีเครือข่ายการตลาด ทางด้านการตลาดของบ้านกุดคด้า มีเครือข่ายการตลาดอยู่ที่ในตัวอำเภอปากช่อง

2.7 ท้องถิ่นมีภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ เงินจัดสรรจากรัฐบาลหนึ่งล้านบาท เป็นภูมิคุ้มกันทางด้านการประกอบอาชีพ เป็นทุนใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทำให้เศรษฐกิจของหมู่บ้านดีขึ้นกว่าเดิม

ผลการประเมินหน่วยระบบการดำเนินงานกิจกรรมของผู้กู้แต่ละราย

1. ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย พบว่า

1. ความรู้ความสามารถของผู้กู้และครอบครัว สมาชิกผู้กู้ทุกรายในหมู่บ้าน มีอาชีพเกษตรกร รับจ้าง ค้าขาย บริการ ความรู้ความสามารถทั่วไปจึงเกี่ยวกับเรื่องการปลูกพืช การเลี้ยงสัตว์ เป็นความรู้ความสามารถที่ถ่ายทอดสืบต่อกันมา

2. ทรัพย์สินของผู้กู้และเครือญาติ ทรัพย์สินส่วนใหญ่ของผู้กู้จะเป็นที่ทำกิน ที่อยู่อาศัย รถจักรยานยนต์ รถยนต์ รถแทรกเตอร์ พื้นที่ทำกินของสมาชิกส่วนใหญ่ จะมีพื้นที่ที่มีเอกสารสิทธิ์ทุกราย จะมีบางรายเท่านั้นที่เอกสารสิทธิ์ยังไม่มี

3. หนี้สินธนาคารของผู้กู้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ และสหกรณ์ออมทรัพย์เพื่อการเกษตรอำเภอปากช่อง เป็นการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาใช้ในการประกอบอาชีพ

4. หนี้สินทุนนอกระบบ โดยภาพรวมการกู้ยืมเงินนอกระบบ จะเป็นการกู้ยืมเพื่อนำมาใช้ในด้านอุปโภค บริโภค เป็นการยืมจำนวนน้อยภายในหมู่บ้านด้วยตนเอง โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10 บาทต่อเดือน

5. อาชีพหลักของผู้กู้ อาชีพของผู้กู้จะเป็นอาชีพเกษตรกร ทำไร่ ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ค้าขาย รับจ้าง บริการ

6. รายได้ของครอบครัว รายได้ของครอบครัวผู้กู้ โดยเฉลี่ยต่อครอบครัว ครอบครัวละ 5,001 – 10,000 บาท ต่อปี

7. ประสบการณ์ในการดำเนินกิจกรรม ประสบการณ์และความชำนาญของผู้กู้ในการดำเนินกิจกรรมมีมากพอ ส่วนใหญ่จะทำอาชีพเกษตร มีความรู้ความชำนาญในการเพาะปลูกและการเลี้ยงสัตว์ แต่ยังคงขาดความรู้ในด้านการตลาด

2. ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละคน พบว่า

1. เงินที่กู้มาได้ เงินที่กู้มาได้จากกองทุนมีการนำไปดำเนินกิจกรรมตามที่เขียนโครงการ และมีบางรายนำเงินเพื่อใช้ประโยชน์ทางอื่น

2. เงินอื่นๆ สมาชิกผู้กู้มีการนำเงินส่วนตัวมาใช้ในการประกอบกิจกรรมร่วมกับเงินที่กู้ได้จากกองทุน ยังไม่มีการกู้เงินนอกระบบมาเพิ่มเติม

3. สถานที่และวัตถุดิบ สถานที่และวัตถุดิบที่ผู้กู้ใช้ประกอบกิจกรรม คือ พื้นที่ของตนเอง และพื้นที่เช่าบางส่วน ส่วนวัตถุดิบ เช่น พันธุ์ และอุปกรณ์ มีการซื้อจากร้านค้าภายในตัวอำเภอปากช่อง

4. เทคนิคและวิธีทำงาน เทคนิควิธีทำงานของชาวบ้านไม่มีอะไรซับซ้อน เพราะยังไม่มีหน่วยงานใดเข้ามาส่งเสริมแนะนำเทคนิค วิธีการใหม่ๆ ให้เกษตรกร

5. กำลังงาน แรงงานส่วนมากจะเป็นการใช้แรงงานครอบครัว และการจ้างงานภายในหมู่บ้าน จ้างเครื่องทุ่นแรง

6. นักศึกษาผ่านงาน การเข้าไปศึกษาข้อมูลต่างๆ ของหมู่บ้าน พร้อมทั้งทำการประเมินกองทุนหมู่บ้าน ศึกษาตามหลักสูตรของสถาบันการศึกษา จึงจะถือว่าผ่านงาน

3. ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบการดำเนินการของผู้กู้แต่ละราย

1. การทำธุรกิจถูกวิธี การดำเนินการทำกิจกรรมของผู้กู้ถือเป็นแบบอย่างที่ถูก ผู้กู้มีประสบการณ์ในการดำเนินการที่สืบทอดกันมาตั้งแต่รุ่น พ่อ - แม่ แต่ทางด้านวิชาการยังไม่ถูกต้องมากนัก ต้องการนักวิชาการเข้ามาแนะนำวิธีการที่ถูกต้อง

2. การหาตลาดที่ดี ตลาดกระจายสินค้าของผู้ยังคงเอาเปรียบ จากพ่อค้าคนกลางอยู่ ราคาสินค้าจะถูกกำหนดจากพ่อค้ารับซื้อ ทำให้ผู้หาตลาดที่ดีไม่ได้ ส่วนทางด้านค้าขายและบริการ จะเป็นชาวบ้านในหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง

3. การหาวัตถุดิบที่ดี ผู้ที่ดำเนินการต้องเสี่ยงกับการหาวัตถุดิบที่ดี ยังไม่มีการรับรองคุณภาพจากผู้ขาย

4. การทำบัญชี ไม่มีการลงบัญชีรายรับ – รายจ่าย สำหรับผู้กู้ เพียงแต่เป็นการจำไว้ว่าในรอบการเพาะปลูกแต่ละครั้งมีการลงทุนไปเท่าไร ต้นปีเพาะปลูกเก็บผลผลิตเป็นตัวเงินมาเท่าไร

5. การวิเคราะห์ประเมิน จากการติดตามประเมินการทำกิจกรรมของผู้พบว่า มีการดำเนินกิจกรรมตามโครงการที่เขียนขอกู้เงินจากกองทุน ใช้เงินจากการกู้ในการจัดซื้อวัสดุ อุปกรณ์ พันธุ์ และสิ่งของที่จำเป็นต้องใช้ในการประกอบอาชีพ รายได้จากการทำกิจกรรมของผู้ยังไม่มี เพราะเป็นการทำกิจกรรมในระยะยาว จากการคาดการณ์คิดว่าผู้สามารถชำระหนี้จากการกู้ยืมเงินกองทุนได้

4. ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบการดำเนินกิจกรรมของผู้แต่ละราย แบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ

1. ผลโดยตรง (Immediate Result) รายได้ที่เป็นตัวเงิน การประกอบอาชีพทำไร่ เลี้ยงสัตว์ ของผู้ในหมู่บ้านกุดดง ในขณะนี้ยังไม่มีผลผลิตหรือรายได้ที่เป็นตัวเงิน จะต้องรอให้ถึงรอบฤดูกาลผลิตจึงจะสามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตและขายเป็นตัวเงินได้

2. ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact) ผลกระทบโดยตรงของการดำเนินกิจการของผู้ คือ จำนวนเงินที่กู้ยืมไม่เพียงพอต่อการทำกิจการ ทำให้ผู้ต้องใช้ทุนของตัวเองเพื่อประกอบกับเงินที่กู้ยืมมา เกิดการขาดทุนหมุนเวียนขึ้นในครอบครัว

3. ผลกระทบทางอ้อม (Indirect Impact)

3.1 ผู้มีการพึ่งพาตนเอง การดำเนินกิจกรรมของผู้ต้องใช้เวลานานในการเก็บเกี่ยวผลผลิต จำเป็นต้องมีเงินทุน เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมในครั้งต่อไป ผู้ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

3.2 ผู้มีศักยภาพและความเข้มแข็งในกิจกรรมของตนเองอย่างยั่งยืน หลังจากผู้สามารถพึ่งพาตนเองได้แล้ว มีทุน มีประสบการณ์มากพอ ในอนาคตผู้ต้องมีศักยภาพและความแข็งแรงในกิจกรรมของตนเองได้

3.3 การกลับคืนถิ่นของประชาชน เมื่อโครงการกองทุนหมู่บ้านสามารถบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพมากพอ มีทุนสำรองมากพอที่จะทำให้ประชาชนในหมู่บ้าน ได้ถูกมาใช้ในการประกอบอาชีพต่าง ๆ อนาคตแรงงานที่ไปทำงานต่างจังหวัดจะต้องกลับมาประกอบอาชีพภายในหมู่บ้าน เพื่อช่วยแรงงานในครอบครัว

3.4 นักศึกษาได้เรียนรู้ธุรกิจ จากการเข้าไปศึกษาข้อมูลในหมู่บ้าน ทำให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพต่าง ๆ ของชาวบ้าน เช่น การเลี้ยงสัตว์ การปลูกพืช ที่ใช้วิธีการแบบชาวบ้าน ประหยัด แต่ก็ได้ผลผลิตที่ดี รวมถึงการทำงานอย่างมีส่วนร่วม

ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เป็นโครงการที่แก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในชนบทได้ในระดับหนึ่ง เป็นผลทำให้ท้องถิ่นมีการพัฒนาทางด้านครอบครัว ด้านสังคม ลดปัญหาในการขาดเงินทุนประกอบอาชีพ กระตุ้นเศรษฐกิจภายในหมู่บ้าน มีการจ้างงาน ทำให้ลดปัญหาการว่างงาน สร้างรายได้แก่ชุมชน และเป็น การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มีระบบการจัดการการบริหารของตนเอง มีการทำงานที่เป็นระบบ มีส่วนร่วม ลดช่องว่างระหว่างประชาชนและหน่วยงานราชการ ให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน มีความเข้าใจที่ตรงกัน สำหรับบัณฑิตที่ประจำกองทุนหมู่บ้าน คือ ช่วยให้นักศึกษามีงานทำ มีรายได้ ได้ศึกษาเพื่อเป็นความรู้ในการบริหารจัดการและการประเมินโครงการ เรียนรู้ประสบการณ์ในชุมชนที่ปฏิบัติงานอยู่

สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ทั้ง 3 ข้อ พบว่า

1. ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรค และสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรค

1.1 จำนวนครัวเรือนภายในหมู่บ้านมีมากเกินไป เป็นผลทำให้ได้รับเงินจัดสรรไม่เพียงพอต่อการกู้ยืมของสมาชิก

1.2 อาชีพของประชากรในหมู่บ้านมีอาชีพเกษตรกร ที่รายได้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม และภูมิอากาศ ทำให้เกิดความเสี่ยง สมาชิกเกรงว่าจะหาเงินมาชำระคืนกองทุนไม่ได้ตามระยะเวลาที่กำหนด

ปัจจัยที่สนับสนุน

1.1 ความช่วยเหลือจากทางหน่วยงานราชการ ทางด้านการให้ความรู้ คำแนะนำ ในการบริหารจัดการ การดำเนินงานต่าง ๆ

1.2 ความเข้มแข็งของผู้นำหมู่บ้าน ทางด้านการรวมสมาชิกภายในหมู่บ้าน อธิบายให้เห็นถึงความสำคัญของโครงการ

1.3 ความสามัคคีของประชาชนในหมู่บ้าน

2. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน

2.1 คณะกรรมการเป็นผู้บริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพ และมีความเข้มแข็งต่อไปในอนาคต

2.2 สมาชิกกองทุน สมาชิก และสมาชิกผู้ดูแลกิจกรรมตามโครงการผลกำไรที่ได้ชำระคืนกองทุน

2.3 ความสามัคคีความซื่อสัตย์ของสมาชิก และประชาชนทั่วไปภายในหมู่บ้าน

2.4 มีการทำงานแบบมีส่วนร่วมของคนภายในหมู่บ้าน มีการเสียสละของผู้นำชุมชน มีความรับผิดชอบในการดำเนินงาน และมีส่วนร่วมในการพัฒนาทุก ๆ ด้านของหมู่บ้าน

3. ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนเงินล้าน

ประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนบ้านกุดคด้า พบว่ามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ แบ่งหน้าที่การทำงานกันอย่างชัดเจน มีผู้นำหมู่บ้านที่เอาใจใส่ดูแล มีประธานกองทุนที่มีความรู้ ประสบการณ์ในการบริหาร มีสมาชิกที่มีความตั้งใจจริงในการประกอบอาชีพ มีเงินกองทุนสำรองเพื่อใช้ในยามที่จำเป็น เป็นผลทำให้เกิดการมีประสิทธิภาพของกองทุนมากขึ้น เพื่อความยั่งยืนของโครงการ ทำให้กองทุนสามารถบริหารจัดการให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุป อภิปรายผล

1.1 สรุป

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า สรุปได้ดังต่อไปนี้

1.1.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1. เพื่อให้ทราบถึงควมมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่ามีประสิทธิภาพเพียงใด
2. เพื่อให้ได้ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชน พื้นที่เป้าหมาย ความซื่อสัตย์ของชุมชนว่าอยู่ในระดับใด
3. เพื่อให้ทราบถึงทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. เพื่อให้กระบวนการทำสารนิพนธ์เป็นกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กร เพื่อการเรียนรู้ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างคนในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
5. เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการจัดการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1.1.2 วิธีดำเนินการ

1. ทำการวิเคราะห์โครงการกองทุนหมู่บ้าน โดยการประเมินโครงการก่อนการดำเนินการเพื่อที่จะใช้ประกอบการพิจารณาเพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินโครงการ
2. ศึกษาตัวชี้วัดของกองทุนหมู่บ้าน เพื่อเป็นดัชนีชี้วัดให้เห็นถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ
3. รูปแบบของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะใช้ตัวแบบความคิดเชิงระบบ ที่เรียกว่า “ซิปป์โมเดล” เพื่อวิเคราะห์โครงการ
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะใช้วิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถาม และการสังเกตพฤติกรรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลโครงการกองทุนหมู่บ้าน จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นข้อมูลในลักษณะตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นข้อมูลของการบรรยายเกี่ยวกับความคิดเห็น

6. นำเสนอผลการวิเคราะห์และสรุปผล โครงการกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบสารนิพนธ์

1.1.3 ผลการดำเนินการ

ตารางที่ 4.11 แสดงตารางสมาชิกผู้เงินกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า

ที่	ชื่อ - สกุลผู้กู้	ชื่อโครงการ	จำนวนเงินขอกู้ (บาท)	ได้รับอนุมัติ (บาท)
1	นางหทัยรัตน์ แจ็งกลีบ	ค้าขาย	20,000	20,000
2	นางจำปา คำตะกอก	ค้าขาย	15,000	15,000
3	นายไพฑูรย์ ศรีเรือง	ช่าง	20,000	20,000
4	นางทองศรี เกษตรกุล	เกษตร	10,000	10,000
5	นางบุญไพล พันธุ์ช่อทอง	ค้าขาย	20,000	20,000
6	นางสุวิไลย์ จันทร์เพ็ญ	เกษตร	20,000	20,000
7	นางจิตนา แจ็งกลีบ	ค้าขาย	20,000	20,000
8	นางสายันต์ ครวักกลาง	เกษตร	20,000	20,000
9	นางอำพร โชติศรีพันธ์พร	ค้าขาย	20,000	20,000
10	นายบุญธรรม ทองปลาย	เลี้ยงสัตว์	10,000	10,000
11	นางสมหมาย เจริญกิจจา	เกษตร	10,000	10,000
12	นางสาวสุชาดา พันธุ์ช่อทอง	เกษตร	20,000	20,000
13	นางสมาพร เขาแก้ว	เลี้ยงไก่	20,000	20,000
14	นางบุญ ศรีหะวงษ์	เลี้ยงสุกร	10,000	10,000
15	นายสนั่น วั่งยายฉิม	เลี้ยงไก่	10,000	10,000
16	นายวิชาญ คนตรีรส	ค้าขาย	15,000	15,000
17	นางลาวรรณ ผ่าจันทิก	ค้าขาย	20,000	20,000
18	นายสมบูรณ์ แจ็งกลีบ	ค้าขาย	20,000	20,000
19	นางสาวศิริภรณ์ จันทร์เพ็ญ	ทำเกษตร	20,000	20,000

20	นางปาน แซจอหอ	เลี้ยงไก่	10,000	10,000
21	นางสาวมารยาท ชนะศิลป์	เลี้ยงไก่	10,000	10,000
22	นายกมล วรดี	ช่าง	10,000	10,000
23	นายสมัย บรรลือสำโรง	เลี้ยงสุกร	15,000	15,000
24	นางแพงสี ทิพย์จันทิก	เลี้ยงไก่	10,000	10,000
25	นางสุวรรณา ภูมิผาตา	ค้าขาย	20,000	20,000
26	นางสาวธนพร ไกรทอง	ช่าง	20,000	20,000
27	นางชวนชื่น นานอก	เกษตร	15,000	15,000
28	นางระเบียบ ชนะศิลป์	เกษตร	20,000	20,000
29	นางศิริพร ศรีเมือง	เกษตร	10,000	10,000
30	นางอำนวย ทวยจันทิก	ค้าขาย	20,000	20,000
31	นางสาวเนียม ย้อยจันทิก	เลี้ยงสัตว์	20,000	20,000
32	นางสาวชลิตา สุริยะกุล	ค้าขาย	20,000	20,000
33	จัดดียา ก้อนแก้ว	ค้าขาย	20,000	20,000
34	นายพงษ์ศักดิ์ เกษตรกุล	เกษตร	20,000	20,000
35	นางนัยนา คำพวง	ค้าขาย	10,000	10,000
36	นางสาวคร สุโต	เกษตร	20,000	20,000
37	นางสุดา สุขจิตรง	ค้าขาย	15,000	15,000
38	นางสำอางค์ ทศพร	เลี้ยงสุกร	10,000	10,000
39	นายฉลวย คนศรีวิธ	เกษตร	15,000	15,000
40	นางสำเนียง จันทรเพ็ญ	เกษตร	20,000	20,000
41	นางสมรัก พุ่มพนม	เกษตร	10,000	10,000
42	นางสาวนิยม ไกรทอง	เกษตร	10,000	10,000
43	นางสาวชวนชม เกษโกศล	ค้าขาย	20,000	20,000
44	นายประมงค์ พลาวัน	เลี้ยงไก่	10,000	10,000
45	นางสาวเบญจมาศ ชนะศิลป์	ค้าขาย	20,000	20,000
46	นายภิรมย์ ไกรทอง	ค้าขาย	15,000	15,000
47	นายอนันต์ แพงจันทิก	เกษตร	20,000	20,000
48	นางสาวขวัญหล้า ไกรทอง	ค้าขาย	15,000	15,000

49	นางเพลิน อภิธนาภิรักษ์	ค้าขาย	10,000	10,000
50	นางขวัญตา แพร่งจันทิก	เกษตร	20,000	20,000
51	นายสุนทร แจ็งกลีบ	เกษตร	20,000	20,000
52	นายพิชัย พันธุ์ช่อทอง	ค้าขาย	20,000	20,000
53	นายเพชร กลองประยงค์	ช่าง	20,000	20,000
54	นายบุญมี หนูศิริ	เกษตร	20,000	20,000

1. ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านกุดด้า แบ่งออกเป็น 2 หน่วย คือ หน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B

1.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านชาวบ้านส่วนใหญ่เข้าใจ และให้ความร่วมมือในการจัดตั้งโครงการนี้เป็นอย่างดี ปัจจุบันมีสมาชิก 125 คน จำนวนเงิน 1 ล้านบาท ปัจจุบันคงเหลือ 110,000 บาท ปล่อยให้กู้จำนวน 54 ราย เป็นเงิน 890,000 บาท ผู้กู้นำไปประกอบอาชีพทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และค้าขาย คณะกรรมการกองทุนมีทั้งหมด 15 คน ปัจจุบันยังเป็นคณะกรรมการชุดเดิม จำนวนเงินที่ผู้กู้ชำระคืน จะกำหนดระยะเวลา 365 วัน พร้อมดอกเบี้ย ผู้สมัครขอกู้เงินจะต้องเป็นสมาชิกและส่งเงินตั้งจะเป็นประจำเท่านั้น โดยคิดอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 9 บาทต่อปี

1.1.2 ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า การคัดเลือกผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน มีจุดเด่น คือคณะกรรมการทั้ง 15 คน ได้ร่วมกันพิจารณาอนุมัติวงเงินกู้ และจุดด้อย คือ สมาชิกไม่ส่งเงินตั้งจะทำบัญชีไว้ สมาชิกผู้กู้เงินเมื่อครบกำหนดคืนเงินกู้ ต้องนำเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยส่งให้กับประธานกองทุน เพื่อให้เหรียญลงบัญชีคุมลูกหนี้รายตัว ส่วนการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านกุดด้า ไม่มีปัญหาเพราะเหรียญเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ในการทำบัญชีอยู่แล้ว

1.1.3 ผลการประเมินผลผลิต พบว่า ตั้งแต่จัดตั้งโครงการกองทุนหมู่บ้าน วันที่ 30 สิงหาคม 2544 จนถึงปัจจุบัน มีสมาชิกจำนวน 125 คน จำนวนผู้กู้ 54 คน ยอดเงินกู้รวม 890,000 บาท ยอดเงินสะสม 26,000 บาท ปัจจุบันยอดเงิน 1 ล้านบาท คงเหลือ 110,000 บาท

1.2 หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานของผู้กู้แต่ละราย

1.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัว พบว่า ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะมี

อาชีพเดิมอยู่ก่อนแล้ว กู้เงินมาเพื่อลงทุนเพิ่มหรือขยายกิจการ ซึ่งจะเป็นอาชีพที่ตนเองถนัด และมีประสบการณ์อยู่แล้ว จะประสบผลสำเร็จมากกว่าผู้กู้เงินมาเพื่อประกอบกิจการใหม่

1.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้า พบว่า ผู้กู้เงินกองทุนไม่ได้นำเงินกู้ไปประกอบกิจการตามโครงการทุกราย ส่วนใหญ่นำเงินไปประกอบกิจการจริง ส่วนน้อยจะนำเงินไปใช้หนี้เก่า หรือไปซื้อสิ่งของเครื่องใช้ซึ่งไม่ได้ทำให้เกิดรายได้ สำหรับผู้กู้เงินที่นำเงินไปประกอบกิจการจริงจะมีรายได้เพิ่มขึ้น

1.2.3 ผลการประเมินกระบวนการ พบว่า ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ จะนำเงินไปใช้อย่างเป็นระบบและถูกวิธี เนื่องจากผู้กู้ส่วนใหญ่จะประกอบกิจการอยู่แล้ว วัสดุและอุปกรณ์ต่าง ๆ ก็มีพร้อมอยู่แล้ว เพียงหาสิ่งของมาเพิ่มเติมและใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ผู้กู้ที่ประสบความสำเร็จจะมีรายได้เพิ่มขึ้นและความเป็นอยู่ดีขึ้น

1.2.4 ผลการประเมินผลผลิต พบว่า ผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้านทุกอาชีพที่ประกอบกิจการตามความเป็นจริงตามโครงการ จะมีรายได้เพิ่มขึ้นทุกคน ไม่ว่าผลตอบแทนจะเป็นตัวเงินหรือเป็นสิ่งของ ซึ่งผู้กู้ในส่วนนี้จะมีความพอใจในระดับหนึ่ง

2. ผลการประมวลเทคนิคทำธุรกิจของผู้กู้ สรุปได้ดังนี้

2.1 อาชีพค้าขาย ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะกู้เงินมาลงทุนเพิ่มเพื่อขยายกิจการ ให้มีสินค้าหลากหลายชนิดเพื่อให้ทันกับคู่แข่ง เพราะในหมู่บ้านจะมีร้านค้าหลายร้านและถ้าเป็นช่วงเทศกาลร้านค้าจะขายสินค้าดีมาก ซึ่งทำให้เงินหมุนเวียนได้ดีมาก สำหรับอาชีพค้าขาย

2.2 อาชีพเลี้ยงสัตว์

- สุกร ซึ่งในหมู่บ้านจะมีผู้นำเงินไปซื้อลูกสุกร และอาหาร และทำเล้าสุกร ซึ่งค่าใช้จ่ายตรงนี้จะมีมากกว่าเงินที่นำมาทำ แต่ถ้ากิจการเดิมมีอยู่แล้วก็สามารถทำได้เลย ค่าใช้จ่ายก็จะน้อยกว่าผู้ที่เริ่มเลี้ยงสุกร

- โค ผู้กู้เงินในการประกอบกิจการนี้จะเป็นผู้ที่ดำเนินกิจการอยู่แล้วหลายปี ซึ่งเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ และประสบความสำเร็จกับอาชีพนี้ ส่วนมากที่เลี้ยงจะเป็น โคเนื้อ

2.3 อาชีพเกษตรกร

- ปลุกข้าวโพด ผู้กู้เงินได้นำเงินไปลงทุนเกี่ยวกับการไถไร่ การซื้อเมล็ดข้าวโพด, ปุ๋ย ซึ่งฤดูกาลไม่เอื้ออำนวยทำให้เกษตรกรรายได้ไม่ดีพอกับรายจ่าย

- น้อยหน้า ผู้กู้เงินได้นำเงินไปลงทุน เกี่ยวกับการตอนกิ่ง, พรวนกิน ซึ่งทำไร่น้อยหน้ามานานแล้ว ซึ่งผลตอบแทนกลับมาก็ค่อนข้างดี

- มะม่วง ผู้มีส่วนใหญ่ทำสวนมะม่วงอยู่แล้ว เพียงแต่ซื้อปุ๋ย, การตัดแปลงกิ่ง ให้ได้ผลผลิตให้มากกว่าเดิม ผลตอบแทนก็ค่อนข้างดี

1.2 อภิปรายผล

การอภิปรายผลกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า สรุปได้ดังนี้

1. การมีศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน

การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า มีการจัดโครงสร้างองค์กรอย่างชัดเจน คณะกรรมการบริหารกองทุนมีการจัดตั้งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ มีการแบ่งตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างถูกต้อง มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงานอย่างดี

2. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านกุดคด้ามีความสามัคคี มีความซื่อสัตย์ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือ พึ่งพาซึ่งกันและกัน มีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง มีกระบวนการสื่อสารหรือสื่อความเข้าใจที่มีประสิทธิภาพ

3. ทัศนคติของคนในชุมชนที่มีต่อกองทุนหมู่บ้าน

คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านกุดคด้า มีความรู้ ความเข้าใจในโครงการกองทุนหมู่บ้านเป็นอย่างดี และมีความหมายต่อชุมชนมาก เพราะสามารถสร้างรายได้เพิ่มให้กับครอบครัว สามารถมีเงินทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

4. ผลโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

4.1 ผลโดยตรง รอบระยะเวลา 1 ปี สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบกิจการต่าง ๆ สามารถก่อให้เกิดรายได้และสามารถนำเงินกู้ส่งคืนทั้งเงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ทำให้กองทุนมีเงินทุนหมุนเวียนและมีผลกำไรแบ่งปันให้กับสมาชิก กองทุนหมู่บ้านสามารถเติบโตขึ้นและเข้มแข็ง

4.2 ผลกระทบโดยตรง สมาชิกผู้กู้เงินไปประกอบกิจการและประสบความสำเร็จ สามารถปลดเปลื้องภาระหนี้สินได้ และช่วยเพิ่มศักยภาพในการประกอบอาชีพและสร้างฐานะทางเศรษฐกิจให้เข้มแข็งขึ้นกว่าเดิม

4.3 ผลกระทบโดยอ้อม คนในหมู่บ้านมีวิถีชีวิตเปลี่ยนไปที่ดีขึ้น มีการสร้างงาน สร้างรายได้ในหมู่บ้าน ทำให้เกิดสันติสุขในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านกุดค้ำ

1. อยากให้หน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาช่วยส่งเสริมพัฒนาศักยภาพในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านในเรื่องของการทำบัญชีให้เป็นระบบมากกว่านี้
2. บทลงโทษสำหรับสมาชิกที่ขอกู้เงินจากกองทุนไปแล้วไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์
3. คณะกรรมการควรจะทำหน้าที่ที่ได้รับอย่างเคร่งครัด
4. มีการผ่อนปรนการคืนเงินกู้ เนื่องจากสถานะการขาดทุนจากเหตุสุดวิสัยของฤดู

2.2 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน ได้พบประเด็นที่ควรเสนอให้มีการปรับปรุงแก้ไขหรือแนะนำ

1. อาชีพเกษตรกร เช่น การปลูกข้าวโพด, มะม่วง, น้อยหน่า ในส่วนของการปลูกข้าวโพดจะเป็นช่วงที่ฝนไม่ตก ตามฤดูกาลทำให้เกิดภาวะการขาดทุน ส่วนการปลูกมะม่วง, น้อยหน่า ผู้กู้เงินส่วนใหญ่จะมีการปลูกมานานแล้ว เพียงแต่กู้เงินไปลงทุนเพิ่ม แต่ก็อยากให้เงินกู้ไปลงทุนเพิ่มตามความเป็นจริง
2. อาชีพค้าขาย เป็นอาชีพที่เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของหมู่บ้านกุดค้ำมากที่สุด เพราะทำเลที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวและที่ตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลหมูสี ในช่วงเสาร์ – อาทิตย์ สินค้าจะขายดีมาก อยากให้ผู้กู้เงินเก็บสะสมเงินในช่วงที่มีกำไรไว้ให้มาก เมื่อถึงระยะเวลาส่งคืนจะได้ไม่มีปัญหา

2.3 ข้อเสนอแนะจะเกี่ยวกับการบริหารกองทุนหมู่บ้านกุดค้ำ

1. สมาชิกผู้กู้เงินกองทุน เมื่อครบกำหนดการชำระคืนไม่ชำระต้องเสียค่าปรับอยากให้คณะกรรมการกองทุนตั้งกฎระเบียบเกี่ยวกับการไม่ชำระคืนเงินกู้ว่า ถ้าเกินกำหนดเท่าไรจะมีบทลงโทษอย่างไร
2. คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนควรคำนึงถึงความรู้ ประสบการณ์ของผู้ที่ทำหน้าที่ในการบริหารกองทุน เพราะลักษณะของเงินทุน 1 ล้านบาท จะเป็นกองทุนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีคณะกรรมการที่มีคุณภาพ
3. ควรจะมีการแบ่งความรับผิดชอบของคณะกรรมการอย่างชัดเจน

2.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัยต่อไปหรือเพิ่มเติม

1. จากการศึกษาดูโครงการของประชากรยังไม่เป็นผลมากนัก เพราะช่วงระยะเวลา 10 เดือน ยังไม่ถึงระยะเวลาการส่งคืนเงินกู้ เพราะบางอาชีพต้องใช้ระยะเป็นปี เพื่อให้ผลได้ดี ควรจะมีคณะกรรมการที่มีความเข้าใจเช่นเดียวกับบัณฑิตที่มีการสำรวจข้อมูลที่มีความถูกต้องบ้างหรือไม่ถูกต้องก็จะต้องมีความใกล้เคียง
2. อยากให้รัฐบาลจัดบุคลากรเข้ามาช่วยส่งเสริมโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนของหมู่บ้าน ให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. **ชุดวิชาการประเมินเพื่อการพัฒนา.**

ชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. **ชุดวิชาการวิจัย. ชุดการเรียนรู้ด้วย**

ตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.

กระทรวงอุตสาหกรรม,กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2545. **นโยบายและกลยุทธ์การส่งเสริมและ**

พัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม(SMEs). www.SME.Thai.met.

กระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงานมาตรฐานการศึกษา. 2544. **ชุดวิชาสารนิพนธ์. ชุดการเรียนรู้ด้วย**

ตนเอง. กรุงเทพฯ :กระทรวงศึกษาธิการ.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชน**

เพื่อเตรียมการจัดตั้งดำเนินการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา

ลาดพร้าว.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนัก**

นายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.

2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุน

หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชน

เมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2544. กรุงเทพฯ :

บริษัท สหพัฒนาการพิมพ์ จำกัด.

คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน. 2544. **คู่มือการดำเนินงาน**

สำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและ

ชุมชนเมือง. สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2544. **รายงานเศรษฐกิจและการเงิน ปี 2544 และแนวโน้มปี 2545.**

www.Bot.or.th.

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. 2544. **คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ**

และการประเมินโครงการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

บรรณานุกรม (ต่อ)

- กองพัฒนาอาสาสมัครและผู้นำท้องถิ่น. กรมพัฒนาชุมชน. 2545 “คู่มือการจัดเวทีประชาคม”
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2545. การประชุมเชิงปฏิบัติการยุทธ
ศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจน. www.NESdb.go.th.
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2544. รายงานผลการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมตามแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2543. www.NESdb.go.th.

